

ETİKARINCA

Etmesgut Rehberlik ve Araştırma Merkezi resmi yayın organıdır. ISSN NO: 2149-2859

11.sayı(Mart 2021)

ETİ KARINCA SAHİBİ
ETİMESGUT REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ ADINA

Ceyhun SARI

YAYIN İNCELEME KURULU

Evran ÇİÇEK

Gülfem ÇETİNKAYA

Aysun KARADAĞ

Emel TANRISEVEN

EDİTÖR

Sevgi BAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Sema TÜRKAY

KAPAK FOTOĞRAFI

Aysun KARADAĞ

Yazışma Adresi

ETİMESGUT REHBERLİK ARAŞTIRMA

MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

ETİLER MAH.1444.SOK. NO:1

Etimesgut/ ANKARA

ISSN:2149-2859

İÇİNDEKİLER

Bütünleştirme Sanat Etkisi

Salgın Dönemi ve Eğitimde Değişim

“Kuş Yuvalı Saçlı Kız ve Hugufu”

Çocuk Edebiyatında Drama

Bağımsız Gelecek Hayatım Şekillenecek

Büyülü Şeker

Duygularımız Nasıl Oluşur?

Palyatif Bakım

İşitme Engellilerde Sözel İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi

Bir Annenin Pişmanlığı

Özel Eğitimden Sesleniş

Ayın Kitabı “Bütün Beyinli Çocuk”

Ergenliğe Dair



Değerli Okurlarımız;

Tüm dünyayı etkileyen covid-19 süreci bizleri de etkilemiş ve pek çok alanda değişime ve dönüşüme neden olan bu salgın yaşantımızı önemli ölçüde gözden geçirmemize sebebiyet vermiştir. Bu süreç zarfında kurumumuz Etimesgut Rehberlik ve Araştırma Merkezi , rehberlik ve özel eğitim birimleri olarak velilerimize, öğrenci ve öğretmenlerimize gerek sosyal medya hesaplarından gerek resmi web sayfamızdan eğitimler düzenleyerek, bilgi ve deneyimler paylaşılmaya çalışılmıştır. Pandemi sürecinin çokça olumsuz yönleri olduğu gibi bilgiye erişimin kolaylaşması ve bilgi paylaşımının artması gibi olumlu yönleri de olmuştur.

Bütün bu süreç sebebiyle Eti Karınca dergimizin 11.sayısını bu ay sizlerin erişimine açıyoruz. Merkez olarak deneyimlerimizi zenginleştirerek, bilgi paylaşıldıkça güzeldir anlayışından hareket ederek, sürekli kendimizi yenileyerek karşınızda olmaktan mutluluk duymaktayız. Derginin yayınlanmasında emeği geçen, katkı ve destek veren tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Diğer sayılarımızda buluşmak üzere sağlıklılıkla kalınız.

Etimesgut Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü

Ceyhun SARI

BÜTÜNLEŞTİRME
SANAT ETKİŐİ
HOLLYWOOD, BOLLYWOOD, YEŐİLÇAM

Dünya Sağlık Örgütüne göre, dünya nüfusunun %15'inin engelli bireylerden oluŐtuęu söylenmektedir. Demek oluyor ki 1 milyardan fazla kiŐide engellilik durumu bulunmaktadır.

51 ülkeden elde edilen DSÖ rapor sonuçlara göre, istihdam oranlarının engelli erkeklerde yüzde 52,8, engelli kadınlarda ise yüzde 19,6 olduğu belirtilmektedir. Bu oranların, engelli olmayan erkekler için yüzde 64,9, engelli olmayan kadınlar için de yüzde 29,9 olduğu ayrıca dikkat çekmektedir.

Ekonomik İŐbirlięi ve Kalkınma Örgütünün (OECD) 27 ülkede yaptığı bir araştırma, engelli insanların iş hayatı dışında kalma oranının engelli olmayanlara nazaran 2,5 kat daha yüksek olduğunu ortaya koymuŐtur.

Ancak tüm bunlara rağmen, iş hayatının pek çok kesiminde engelli bireylerimiz varlıklarını sürdürmektedirler. İnsan, sonradan engelli olsa veya doğuştan engelli olarak dünyaya gelse bile zor olanı baŐarmanın ve zaman alsa bile imkansıza ulaŐmanın bir yolunu mutlaka bulur. Bunun için tek gerekli olan Şey istektir...

GeçmiŐten günümüze, özel bireylerimiz de yaptıkları iŐlerle fark yaratmaya devam etmektedirler. Hal böyle olunca, onların hayatlarını konu alan pek çok kitap okuyucusuyla, pek çok film de dünyanın birçok yerinde seyirciyle buluŐmaktadır. Sanal gerçekliğin, yalın gerçeklikten daha fazla etkili olduğu da muhakkak...

İLHAM VEREN HAYATLAR

Pek çok baŐarıya imza atmıŐ olan bu kiŐilerden bazılarının ilham veren yaşam hikayelerine bir göz atalım. İŞte ilham veren hayatlar;

...



Aşık Veysel Şatıroğlu, 6 yaşında çiçek hastalığına yakalanarak görme engelli olmuştur. Ülkemizin en ünlü halk ozanlarından biri olarak dünya çapında tanınmıştır. Okuduğu şiirler ve türküleriyle yediden yetmişe hepimizin gönlünde taht kurmuştur.

Cemil Meriç, 38 yaşında görme yeteneğini tamamen kaybetmesiyle en üretken dönemini yaşayan yazar ve düşünce adamıdır.



Christy Brown, doğuştan beyin felci ile dünyaya gelmiştir. Sol ayağını kullanarak yazmayı ve resim yapmayı öğrenmiştir.

Dustin Carter, küçük yaşta yakalandığı bir kan hastalığı nedeniyle bacaklarını kullanamamakta, ellerini ise kısmen kullanmaktadır. 8. sınıfta beden eğitimi öğretmeni eşliğinde güreş müsabakalarına hazırlanarak 2014'te katıldığı Ohio eyalet şampiyonasında tüm rakiplerini eleyerek birinci olmayı başarmıştır.

Eli Bowen, Ohio'da 10 çocuklu bir ailenin son üyesi olarak doğuştan ayakları beline bitişik olarak doğmuştur. Ailesine destek olmak için çiftliklerde çalışmaya başlamış ve ellerini kullanmakta ustalaşmıştır. Tesadüfen karşılaştığı ünlü sirk ustaları Barnum ve Bailey Circus sayesinde "bacaksız akrobat" olarak Avrupa turnelerine katılarak dünya çapında adını duyurmuştur.

Erik Weilhenmayer, 13 yaşında görme yeteneğini kaybetmiştir. 2001'de Everest'e tırmanarak dünya çapında üne kavuşmuştur.

Eşref Armağan, doğuştan görme engellidir ve 41 yıldır resim yapmaktadır. Eski ABD başkanlarından Bill Clinton'un resmini yapmıştır. Görmediği halde resim yapması nedeniyle beyin yapısı Harvard Üniversitesinde incelenerek bilimsel çalışmalara konu olmuştur.



Frida Kahlo, 6 yaşında geçirdiği çocuk felci ile 17 Eylül 1925 te geçirdiği trafik kazası sonucu omurgası ve sağ bacağında dinmeyen bir acı ile yaşamış, 32 kez ameliyat olmuş, 1954 te sağ bacağı kangren yüzünden kesilmiştir. Ancak "tahta bacak Frida", yinede sanat dünyasına damga vurmuş, engeline botun eğmemiş, resim sanatına gönül vermiştir.

Helen Keller, engellerine rağmen başardıklarıyla efsanevi bir kişilik haline gelmiştir. Beş lisan bilen, bisiklet, kano ve yelkenliye binen, yüzen, satranç oynayan bu efsane yazdığı makaleler ve kitaplar ile kendini engellilere yardımcı olmaya adanmıştır.

Jim Abbot, sağ eli olmadan doğmuş, 10 yaşında beyzbol kariyerine başlamıştır. 1986 olimpiyatlarında ülkesine altın madalya kazandırmıştır.

John Hockenberry, spinal kort hasarı olan gazeteci ve yazar engeline boyun eğmemiş, eserleriyle 4 kez Emmy ödülü kazanmıştır.



Ludwig van Beethoven, Bonn şehrinde dünyaya gelmiştir. Babasının alkol sorunları nedeniyle aile bütçesine katkıda bulunması amacıyla kilisede piyano çalarak müzik ile tanışmıştır. Klasik müziğin ünlü bestecisi Joseph Haydn üstün yeteneğini farketmiş ve onu desteklemiştir. 47 yaşında işitme problemi yaşamaya başlayan besteci daha sonra tamamen sağır olmuştur. 9. senfoniye tamamen sağır olduktan sonra bestelemiştir.

Mark Playle, doğuştan eli olmayan müzisyen İngiltere'nin sevilen rock gruplarından Minnikin grubunda gitar çalmaktadır.



Marlee Matlin, sağ kulağı hiç duymayan, sol kulağı ise 18 yaşına geldiğinde %80 oranında duymayan ünlü oyuncu hayata küsmeyip oyunculuğa devam etmiştir. 2002'de Altın Küre ödülüne layık görülmüştür.

Oscar Pistorius, 11 aylıkken bacaklarını kaybeden çita lakaplı atlet daha önce rugby, su topu ve tenis oynamış, olimpiyatlarda koşan ilk engelli atlet olmuş, bunun yanı sıra 100, 200 ve 400 metrelerde dünya şampiyonluğu yaşamıştır.



Stephen Hawking, 1960'ların başında ALS hastalığına yakalanmış, sinir sistemini felç eden bu hastalık nedeniyle

tekerlekli sandalyeye mahkum olmuş, yazıları sese dönüştürebilen bilgisayar sayesinde insanlarla iletişim kurabilmiştir. Tedavisi imkansız bu hastalığa rağmen ünlü astrofizikçi evrenin sırlarını anlatan pek çok kitap ve bilimsel çalışmaya imzasını atmıştır.

Stevie Wonder, çocukluğundan beri görme engelli olan müzisyen ve şarkıcı 22 kez grammy ödülü almıştır.

Sudha Chandran, yaşadığı bir kaza sonucu sağ ayağını kaybeden Hintli dansçı, engeline rağmen dans etmeye devam etmiştir.

Theodor Roosevelt, 39 yaşında yakalandığı çocuk felci hastalığı nedeniyle yürüyemeyen ABD'nin 32. Başkanı rakiplerine rağmen 3 kez devlet başkanı seçilerek tarihte derin izler bırakmıştır.

Thomas Alva Edison, işitme engelli olan mucit yalnızlığını sayısız deneylerle telafi ederek ampülün bulunmasına katkıda bulunmuştur.

...

İLHAM VEREN FİMLER

...

1986

Başka Tanrının Çocukları, duyma engellilere özel eğitim veren bir okulda öğretmenlik yapan James Leeds, öğrencileriyle iyi bir iletişim kurmuştur. Ancak daha sonra aşık olacağı Sarah üzerinde başarılı olmakta zorlanır. Sarah konuşmak istememektedir. Sonunda James'in hatalı olduğu ortaya çıkar.

1988



Yağmur Adam (rain man), otizmlili bir dâhinin hayatının anlatıldığı filmde Dustin Hoffman ve Tom Cruise muhteşem performanslarıyla dikkat çekmiştir. Sinema otoriteleri tarafından bir klasik olarak kabul edilmektedir. Film dört Oscar almıştır. Charlie, babasının üç milyon dolarlık mirastan yararlanacağını düşünerek hayaller

kurmaktadır. Oysa kendisine sadece 1949 model bir araba (Buick) bırakan babası, servetin tamamını daha önce varlığından haberdar olmadığı ağabeyi Raymond'a bırakmıştır. Raymond ise bakıma muhtaç, otizimli bir dâhidir. Mirasın vazgeçmek niyetinde olmayan Charlie, ağabeyini kaldığı klinikten kaçırap ülke çapında bir seyahate çıkarır. Yol boyunca, otizimli adamın matematik ve hafıza konusundaki insanüstü yeteneği karşısında hayrete düşer. Kendini keşfetme fırsatı bulur.

1989



Sol Ayağım (My Left Foot), Beyin felçli olarak dünyaya gelen Christy Brown tüm yaşamını tekerlekli sandalyede geçirir. Bir gün sol ayağının bu felçten etkilenmediğini keşfeder ve sol ayağıyla hayata farklı biçimde tutunur. Saklı yeteneğini ortaya çıkartır. Sadece sol ayağını kullanarak yazdığı romanlar ve şiirler, onun İrlanda edebiyatının saygın isimleri arasına girmesini sağlar. Film, Christy Brown'ın aynı adlı romandan uyarlanmıştır. Film, 5 dalda Oscar'a aday olmuştur. Daniel Day-Lewis'e performansıyla Oscar ödülü kazandırmıştır.

Doğum Günü Dört Temmuz (Born on the 4th of July), aynı adlı Ron Kovic romanından uyarlanan 1989 yapımı filmin yönetmenliğini ve yapımcılığını üstlenen Oliver Stone filmin senaryosuna da yardım etmiştir. Vietnam Üçlemesi'nin ikinci filmi olan Born On The Fourth Of July'da sıcak savaş sahnelerine fazla yer vermeyen Oliver Stone, bu kez de savaşın insan üzerindeki olumsuz etkilerini göstererek muhalif tavrını ortaya koyuyor. Film 1989 yılında, 8 dalda Oscar'a aday gösterilip yönetim ve montaj dallarında ödüle layık görülmüştü. Ayrıca Tom Cruise, Ron Kovic rolü sayesinde ilk defa Oscar'a aday olmuş ancak ödülü My Left Foot filmindeki Daniel Day-Lewis'e kaptırmıştı. Ron Kovic muhafazakâr görüşlü, vatansever ve bayrağı için canını vermeye hazır bir gençtir. Bu uğurda, yaşlıları gençliklerini yaşarken, o donanmaya katılmış ve Vietnam savaşına gitmiştir. Ancak savaşın acımasız, sert yüzü kendini gösterir ve Kovic evine belden aşağısı felç olarak geri döner. Genç yaşta sakat kalmanın verdiği ruhsal acının yanı sıra, uğruna felç olduğu ülkesinin gazilere saygı göstermediğini gören Kovic, ihanete uğradığını hisseder ve savaş karşıtı gösterilere katılarak kendi mücadelesini başlatır.

1992



Lorenzo'nun Yağı (Lorenzo's Oil), George Miller tarafından yönetilmiştir. Nick Nolte ve Susan Sarandon'un güçlü oyunculuklarına, Peter Ustinov gibi usta bir isim eşlik ediyor. Yaşanmış bir öyküden alınan film, Augusto ve Michaela Odone, amansız bir hastalık olan ALD'ye (adrenolökodistrofi) yakalanan oğulları Lorenzo'yu ölümden kurtarma çabalarını anlatır. Tıp konusunda hiçbir eğitimleri olmayan anne ve baba, teşhisin konması, oğullarına iki - üç yıl ömür biçildiğini öğrenmeleriyle amansız hastalıkla mücadeleye girişirler. Felç, körlük ve konuşamama ile başlayan hastalığın ölümlü sonuçlanması kaçınılmazdır. Baba Augusto, sabahlara kadar kütüphanelerde, hastalıkla ilgili bulduğu makaleleri okuyarak bilgi edinmeye çalışır. Beyindeki hasarın kandaki tehlikeli yağ asitlerinden kaynaklandığını keşfeder. Konuyla ilgili tüm uzmanları toplayarak bir panel düzenler. Tıp profesörlerinin bulamadığı sonuca, erişmiş olması ilgi çeker ve destek bulur. Bir yıldan az bir sürede eşi Michaela'nın da yardımlarıyla hastalığa çözüm bularak Lorenzo'yu ölümden kurtarır. Filme konu olan Lorenzo Odone, medyada yer alan açıklamaya göre; doktorların tahmininden 20 yıl sonra, 30 yaşında doğum gününün ertesinde yaşamını yitirdi.

1993

What's Eating Gilbert Grape, Gilbert, aşırı şişman annesi ve otizmlili kardeşi arasında sıkışmış, kendine ait hiçbir şeyi olmayan sıkıcı bir yaşam sürmektedir. Yaşamının sıkıcılığı çoğu zaman gözüne batmaz çünkü yaşadığı kasabada hayat, bütün olağandışılıklardan uzak bir tekdüzelikte gitmektedir. Hayatındaki tek aksiyon, otizmlili kardeşi Arnie'nin kendini bilmeden ortalığı karıştıran bir şeyler yaptığında gerçekleşir. Bir gün Gilbert, anneannesi ile birlikte kasabadan geçen Becky ile tanışır ve hayatındaki bütün dengeler bir anda altüst olur. Aşık olmuştur! Fakat aşkını doyasıya yaşamasına engel olan sorumlulukları, yakalamak üzere olduğu mutluluğa ulaşmak için önünde bir engel olarak durmaktadır.

1994

Forrest Gump



Forrest Gump, film IQ seviyesi düşük olan Forrest Gump'ın yaşadıklarını, hayatının aşkı Jenny ile tanışmasını ve sonraki yıllarda yaşananları konu alıyor. Elvis Presley, Nixon, Kennedy gibi tarihi kişilerin Forrest ile kaza eseri tanışmalarını, tamamen tesadüf bir biçimde Vietnam savaşı da dahil olmak üzere Amerika tarihinin önemli olaylarına tanıklık eden film eşsiz bir senaryoya sahiptir.

Silent Fall, Görgü tanığı, anne ve babasının vahşice öldürülmesinin anılarını gömen dokuz yaşında, otizmlili bir çocuktur. Her şey birden değişir. Azimli ve anlayışlı bir çocuk psikoloğu olanları ortaya çıkarır.

1997

Benden Bu Kadar (As Good as It Gets), Jack Nicholson'a En İyi Erkek Oyuncu, Helen Hunt'a En İyi Kadın Oyuncu Akademi (Oscar) Ödülü'nü kazandığı 1997 yapımı Amerikan filmi.

Melvin Udall ırkçı, homofobik, antisemitik, bencil, obsesif kompulsif bozukluğu olan ve insanları sevmeyen New York'lu ünlü ve zengin bir aşk romanı yazarıdır. Okurları ona hayran olmasına rağmen etrafında onu seven kimse yoktur. Melvin her sabah kahvaltısını aynı restoranda ve aynı masada yapmaktadır. Servisi de aynı garsonun yapmasını istemektedir. Garson (Carol) hasta bir çocuğı olan, varoşlarda yaşayan orta halli ve dul bir kadındır.

Değişikliğe kapalı, takıntılarıyla yaşayan Melvin'in hayatı, eşcinsel ressam komşusunun (Simon) evinde gasp edilmesi ve servisini yapan garson kadının çocuğunun hastalanıp da restorana gelememesi ile altüst olur. Film bu üç farklı tipin Baltimore'a yaptıkları mecburi seyahat ve yakınlaşmaları üzerine kurulur.

1998

Şifre Merkür (Mercury Rising), Amerikan hükümeti çözülmesi neredeyse imkansız bir şifre geliştirmiştir. Ne var ki 9 yaşında otistik bir çocuk şifreyi çözmeyi başarır. Ve ulusal güvenlik birimlerine mensup bir albayın hedefi haline gelir. FBI ajanı Arthur Jeffries (Bruce Willis) vicdanının sesini dinleyerek, annesi ve babası öldürülmüş olan çocuğı koruma altına alır. Adamımız koruma altına aldığı çocukla beraber baştan sona bir kovalamacanın

içine giriyor. Nicholas Kudrow (Alec Baldwin) ise, şifreyi değiştirmek yerine onu çözen çocuğu yok etmeyi savunmaktadır.

1999

Cennetin Rengi, film görme engelli Muhammed'in öyküsünü anlatmaktadır...

Molly, gerçek bir hikayeden uyarlanan filmde, Buck Mckay'in otizmlı kız kardeşi Molly, kaldığı bakım evinin devlet tarafından ödenen parası kesilince abisiyle yaşamaya başlar. Kardeşinin bakımıyla ilgilenmekte zorlanan Buck, otizm tedavisi üzerinde araştırmalar yapan bir enstitünün kardeşini ameliyat etmesine izin verir. Yapılan ameliyattan sonra Molly bir dehaya dönüşmeye başlar, ancak bazı sorunlar da baş gösterir.

2001

Benim Adım Sam (I am Sam), film zeka yaşı 7 olan Sam' in yaşam öyküsünü konu almaktadır. Sam Dawson, yedi yaşındaki bir çocuğun zekasına sahip, karısı tarafından terk edilmiş, kızıyla birlikte yaşayan bir babadır. Tüm zihinsel engellerine rağmen iyi bir sosyal çevresi ve mutlu bir ailesi olan Dawson' un asıl sorunları kızı yedi yaşına geldiğinde başlar. Kızı Lucy'nin doğum günü partisinde eve gelen bir sosyal güvenlik çalışanı baba ve kızı trajik bir sona sürükleyecektir.

2003

21 Gram (21 Grams), Alejandro González Iñárritu'nün yönetmenliğini yaptığı Oscar'a aday gösterilmiş dram filmi. Başrollerinde Sean Penn, Naomi Watts ve Benicio Del Toro vardır. Geçmiş, gelecek ve şimdiki zaman aralığında geçen film, üç farklı insanın başına gelenleri konu almaktadır. Paul Rivers (Sean Penn) sigara bağımlısı, karısından bebek isteyen bir matematik profesörüdür. Ölümle yaşam arasındaki çizgide, kalp nakli için sıra beklemektedir. Cristina Peck (Naomi Watts) uyuşturucuyu bırakmış, kocası ve iki çocuğuyla hayata tutunmaya çalışan bir annedir. Jack Jordan (Benicio Del Toro) uyuşturucu ve alkol kullanmış, iki çocuğu ve karısı olan, hayatını düzeltmeye çalışan dindar bir adamdır. Jack Jordan işten atılır. Bir gün arabayı sürerken ansızın önüne çıkan

iki çocuk ve babasına çarpıp, ordan kaçır. Daha sonra vicdan azabına kapılarak polise teslim olur. Tam her şey doğru yoluna girecekken bu olay başına gelir. Çarptığı baba ve çocuklar ise Christina'nın kocası ve çocuklarıdır. Üçü de hayatını kaybeder ve kocasının kalbi Paul'e takılır. Paul ilişkisine son vermiş, kendisine kalbi takılan adamı araştırmaktadır. Christina tekrar uyuşturucuya başlar ve tanıştığı Paul ile çıkmaya başlar. Paul ile Jack'in karşılaşmaları ise olayları daha da karıştıracaktır.

Radio, Harold Jones işinden başka bir şeyle ilgilenmeyen bir futbol koçu. James Robert Kennedy ise daha çok Radio adıyla biliniyor. Zihinsel olarak ağır olduğu için okumamış, çevresindeki insanların eğlence kaynağı. Bu iki insanın yolları küçük bir kasabada kesişiyor ve ikisinin de kaderini değiştirecek bir ilişki başlıyor.

2004

Ray, başrollerini Jamie Foxx ve Tequan Richmond'ın paylaştığı Ray Charles'ın



hayatını anlatan biyografi türünde bir ABD filmidir. Ray, kendi halinde yaşayıp giden, hayalleri olan küçük bir çocuktur. Yaşadığı oldukça trajik bir olay sonucunda hayatına kör olarak devam etmek zorunda kalır. Yaşadığı acıya rağmen umudunu kaybetmez ve yepyeni hayallerle hayat yolculuğuna devam etmeye karar verir. Ray, karşısına çıkan engellerle savaşacak ve dünyanın en önemli müzisyenlerinden biri haline gelecektir. Küçük Ray, hem adıyla hem de soyadıyla tanınan Ray Charles olacaktır.

2005

Mozart ve Balina (Mozart and the Whale), Donald (Josh Hartnett) ve Isabelle (Radha Mitchell) ender görülen bir otizm olan Asperger Sendromlu iki gençtir. Taksi şoförlüğü yapan Donald, Isabelle'le tanışır. Daha ilk buluşmalarında gerçek dünyadan ne kadar farklı dünyalarda yaşadıkları ortaya çıkacaktır.

2006

Umudunu Kaybetme, umutla gelen başarı öyküsü...

2007



Yerdeki Yıldızlar (Taare Zameen Par), disleksi konulu bir Hint filmidir. İshaan 8 yaşında, 1. sınıfı ikinci kez tekrar etmekte olan bir çocuktur. Ancak derslerde hiç ilerleme kaydedememekte ve okuma yazmayı öğrenememektedir. Okuldaki öğretmenleri tarafından “geri zekalı” olarak adlandırılan öğrenci, sık sık dersten atılmakta ve yaramazlıklarıyla herkesi canından bezdirmektedir. Okul idaresi ve öğretmenleri tarafından özel eğitime muhtaç çocukların gittiği okula gitmesi gerektiği yönünde tavsiyeler ailede büyük tepkilere yol açmıştır. Ta ki, okula geçici görevle gelen resim öğretmeni (Aamir Khan) İshaan’ı farkedene kadar. Çocuğun “Disleksik” olduğunu, harf ve rakamları algılamakta zorluk yaşadığını anlayan öğretmen onunla özel olarak ilgilenmeye başlar...

Kalbini Dinle, müzikal yeteneği olan küçük bir çocuk hakkındadır...

Ben X (Ik ben iks), Nic Balthazar'ın yönettiği ve başrollerinde Greg Timmermans, Laura Verlinden ve Marijke Pinoy'un oynadığı 2007 Belçika yapımı drama türünde filmidir. Otizmli olan Ben'in çevresiyle olan uyum problemlerini ele alıyor. Gerçek hayatta ve okulda sürekli itilip kakılan, dışlanan bir çocuktur ancak internette kendine ait bir dünyası vardır. ArchLord adlı oyunda saygı duyulan bir karakteri vardır ve oyunda kazandığı tecrübeleri gerçek hayata aktarma hayalleri kurmaktadır. Oyunda tanıştığı Scarlite adlı kızla gerçek hayatta da tanışmıştır. Scarlite'e hem internette hem de gerçekte aşık olmuştur.

Kalbimdeki Sesler (Music Within), Geçmiş sorunlu zeki bir halk konuşmacısı, Vietnam'dan dönmüştür. ABD'deki engellilerin sosyal haklarını elde etme çabalarının konu edildiği bir başarı öyküsünün kahramanıdır...



Autism: The Musical, 5 otizmli çocuk olan Henry, Wyatt, Neal, Adam ve Lexi, okullarında öğretmen ve ailelerinin yardımı ile bir müzikal hazırlayacaklardır. Belgesel çocukların okulda neler yaptıkları kadar, gündelik yaşantıları ve aile hayatlarına da odaklanıyor ve otizmde aile desteğinin önemine dikkat çekiyor.

21, milyoner, üstün yetenekli, zeki ve matematik tutkunu bir gencin kumar macerasını anlatmaktadır...

Öfke, Acımasız ve cesur Chocolate'ın nefes kesen macera dolu öyküsü. Otistik bir kadının dövüş sanatlarındaki yeteneği gelişmiştir. Acımasız gangster çetesinden ailesine ait olan parayı geri almaya çalışır...

The Black Balloon, Thomas, otizimli kardeşi Charlie ve Thomas'ın kız arkadaşı Jackie arasında geçen ve hayatlarının zorluklarını anlatan bir Elissa Down filmi...

Chocolate, Cesur Chocolate'ın nefes kesen macera dolu öyküsü. Otizimli bir kadının dövüş sanatlarındaki yeteneği gelişmiştir. Acımasız gangster çetesinden ailesine ait olan parayı geri almaya çalışır...

2009

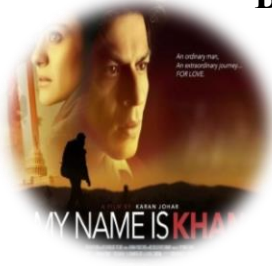
The Horse Boy, Geleneksel tedavilere pek fazla yanıt vermeyen otizimli oğullarının, atlara olan ilgisini farkedince Moğolistan'a doğru uzanan maceralı bir yolcuğa çıkan ailenin yaşadıklarını bu belgeselde izleyebilirsiniz.



Avatar, **James Cameron** senaryosunu yazıp ve yönettiği destansı bilimkurgu filmidir. Üç boyutlu (3D) sinema tekniği ile çekilmiştir. 18 Aralık 2009 tarihinde gösterime girmiştir. Bir hırsızlık olayında ağabeyi ölen yarı felçli Jake Sully, Pandora gezegenindeki misyonun başına geçmeye karar verir.

Bu yerde Na'vi adında soyu tükenmekte olan bir halk yaşamaktadır. Jake, kendilerine özgü lisanları, dünya görüşleri ve yaşam biçimleri olan halkın arasına karıştığında doğa ile de bütünleşir. Oradaki kaynaklara gözünü diken askeri bir şirket Avatar isimli bir program ile insanları yarı insan yarı Na'vi haline büründürerek misyon amaçlı Pandora'ya göndermektedir. Bu sisteme gönüllü katılan Sully, Pandora'ya geçtiği anda felçli bedeni değişime uğrayarak işlevsel hale gelmektedir. Bu sırada Na'vi halkından Prenses Neytiri ile karşılaşan Jake, araştırma misyonu ile gönderildiği bu gezegeni korumaya karar verir.

2010



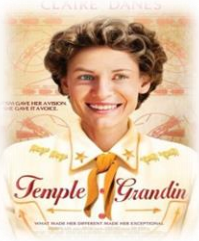
Benim Adım Khan (My name is Khan), ilk olarak 11 Şubat

2010'da Hollanda'da vizyona giren Hint Filmidir. Shahrukh

Khan ve Kajol bu filmde başrolleri paylaşmaktadır. Filmin yönetmenliğini ve yapımcılığını Karan Johar üstlenmiştir.

Rızvan Khan (Shahrukh Khan) küçüklüğünü annesiyle (Zarina Vahab) ıssız bir yerde geçiren bir müslümandır.

Annesi öldükten sonra Amerika'ya küçük kardeşinin yanına gider. Orada tanıştığı ve aşık olduğu Mandira (Kajol) adında dul ve Hindu bir kadın ile evlenir. Rızvan Khan aynı zamanda da Asperger sendromu hastasıdır. Bu hastalık Otizm rahatsızlığının bir çeşididir, ömür boyu süren, sosyal etkileşime ve iletişime zarar veren, sınırlı ve tekrarlanan davranışlara yol açan beynin gelişimini engelleyen bir rahatsızlıktır. 11 Eylül saldırılarından sonra Mandira'nın oğlu faşist kesimler tarafından döverek öldürülür. Öldürülme sebebi annesi evlendikten sonra Khan soyadını almış olmalarıdır. Bunun üzerine Mandira Rizvan'ı terk eder ve ona gitmesini söyler. Rizvan ne zaman geri gelebileceğini sorunca, Mandira ona Amerika Birleşik Devletleri başkanına gidip, adının Khan olduğunu ama bir terörist olmadığını açıklamasını ve ondan sonra geri gelmesini söyler. Rizvan hastalığı dolayısıyla bunu ciddiye alır ve yolculuğuna başlar. Başkan ile buluşmadan geri dönmeyecektir ve ona diyecektir ki: "Sayın Başkan, benim adım Khan ve ben bir terörist değilim."



Temple Grandin, Mick Jackson'ın yönettiği 2010 ABD yapımı

biyografik film, Altın Küre ve Emmy Ödülü sahibidir. Filmde,

sığır çiftlikleri ile kesimhanelerdeki çiftlik hayvanlarına daha

insani müdahale uygulamalarının yolunu açan, devrim

niteliğinde fikirler geliştiren otistik bir kadın olan Temple

Grandin'in hayatı anlatılmaktadır. Temple Grandin'i Claire

Danes canlandırmıştır.

4 yaşında hala konuşamayan Temple Grandin' i doktora götüren annesi, kızının otizmlili olduğunu öğrenir. İletişim bozukluğu yaşaması, uyaranlara az tepki vermesi, odaklanma problemi yaşaması, annesinin sarılmasından hoşlanmaması bu tanının konmasında etkili olmuştur. O zamanlar, annenin çocuğa ilgisiz davranması sonucunda çocuğun otizmlili olacağı düşüncesi yaygındı.

Diğer ebeveynlerin tam tersine Temple'ın annesi, kendi başına ayakta kalabilmesi için çocuğunu yatılı bir devlet okuluna göndermeyi göze almıştı. Okulda arkadaşlarıyla iletişimi çok zayıf olmasına rağmen onu anlayabildiği için hayran olduğu bir öğretmeni vardı. Temple, üniversiteye gideceği yaz tatilinde teyzesinde kalmıştı. Teyzesinin hayvan çiftliği vardı. Bir gün hırçın hayvanların sıkıştırma mekanizmalı bir alete sokularak sakinleştiğini gözlemledi. Aynı mekanizmayı kendisi denediğinde bunun gerçekten işe yaradığını anladı ve benzer bir aleti kendisi için yaptı. Hayvanlara karşı sempatisi vardı ve üniversitede hayvanların bağırma ve hırçınlıkları üzerine tez yapmak istediğini söyledi. Hayvanlar için çeşitli mekanizmalar oluşturarak onların daha sakin hayvan olmalarını sağladı. Bu gibi projeleri yaparken, otizmin ona kazandırdığı özelliklerden yararlanıyordu...

Okyanus Cenneti (Ocean Heaven), 2010 yapımı, Jet Li'nin başrolünü oynadığı filmde bir balıkçı kasabasında yaşayan babanın, otizmliliği ile verdiği mücadele anlatılıyor. Akciğer kanseri yüzünden 3-4 ay ömrü kalan bir babanın otistik çocuğunu ölmeden önce kendi kendine yaşayabilmesi için eğitime çabalarını ele almaktadır.

2012

The Story Of Luke, film büyükannesi ve büyükbabası tarafından yetiştirilen otizmliliği Luke'un Hayatın zorluklardan yılmayarak aşkı yakalama çabasını anlatıyor...

2013



Benim Dünyam, Hint yapımı bol ödüllü Black (2005) filminden uyarlanan, sağır ve kör bir kızı yaşama bağlayan öğretmeni konu alan filmde Uğur Yücel ve Beren Saat başrolleri paylaşmıştır. Ela, iki yaşındayken geçirdiği hastalık nedeniyle hem gözlerini hem de duyma yetisini kaybeder.

Bundan sonra çevresiyle tamamen uyumsuz biri olarak yetişir. Bu durum genç kızı iyileştirmek için hayatını adayan Mahir Hoca ile tanışana dek devam eder.



Tamam mıyız?, Çağan Irmak'ın yönettiği filmin başrolünde Deniz Celiloğlu ve Aras Bulut İynemli yer almaktadır. İhsan, bedensel engelli olarak dünyaya gelmiş,

annesine bağımlı olarak yaşayan ve günbegün hayata daha fazla küsen genç bir adamdır. Gerçekleştiremeyeceği hayalleri vardır. Temmuz ise idealleri doğrultusunda kendi ayaklarının üzerinde durmak için çabalayan bir heykeltıraştır. Geçinebilmek için çocuk romanlarında çizerlik yapmaktadır. Ancak bir anda sevgilisi tarafından terk edilmesi ve işini kaybetmesiyle hayatını altüst olur. Temmuz ve İhsan'ın yolları hayatlarının böylesine karanlık bir dönemde kesişir ve bu tesadüf ikisinin de yeniden doğmasını sağlar.

2016



Senden Önce Ben (Me Before You), Jojo Moyes'un 2012 yılında yayınladığı aynı adlı romanından esinlenilerek yapılan filmin yönetmeni Thea Sharrock'tur. Emilia Clarke, Sam Claflin, Jenna Coleman, Charles Dance, Matthew Lewis, Ben Lloyd-Hughes ve Janet McTeer filmin yıldızlarıdır. Film ABD'de 3 Haziran 2016'da yayınlanmıştır. Tekerlekli sandalyeye bağlı olarak yaşamını sürdürmekte olan yarı felçli genç adam, bakıcı olarak küçük bir kasabada yetişmiş genç bir kadını işe alır. İlk başta birbirlerinden hoşlanmayan ikili farklılıklarının fazlalığından yakınsa da zamanla hayatla ilgili bilmedikleri şeyleri birbirlerine öğretmeye başlarlar. Zamanla birbirlerine aşık olan karakterleri daha zorlu bir sınav beklemektedir.

2019

Mucize Doktor, Mucize Doktor dizisinde Otizm ve Savant Sendromu hastası olan özel bir cerrahın hikayesi ekranlara taşınıyor. Savant Sendromu genel zeka düzeyi ortalama durumda olmasına karşın bir ya da birden fazla alanda aşırı düzeyde bilgi sahibi olan kişilere konulan bir tanıdır. Çevresindeki insanlarla iletişim kurmakta zorlanan bu genç doktorun ilginç bir hikayesi vardır. Ali Vefa daha çocukken babası onu evlatlıktan reddeder ve iyi de bir dayak atar. Ali Vefa doktor Adil ile tanışır ve Adil hoca Ali Vefa'yı evlatlık edinir. Yıllar sonra Ali Vefa kendisini evlatlık olan doktor Adil'in başhekim olduğu hastaneye asistan doktor olarak girer...

İLHAM VEREN KİTAPLAR

Çocuklarımızın da rahatlıkla okuyabileceği ilham veren hayatlara ait ilham veren kitaplardan birkaçının tanıtımını aşağıda görebileceksiniz



İçimdeki Müzik (Out of My Mind), “Şimdiye kadar tek kelime konuşmadım. Neredeyse on bir yaşındayım”. İngiltere'nin saygın edebiyat ödüllerinden Coratta Scott King ödüllü yazar Sharon M. Draper'dan hüznün ve umut dolu soluksuz okunacak bir roman. Gerçek bir yaşam öyküsünden ilham alınarak kaleme alınmıştır. 11 yaşındaki Melody'nin hastalığının adı Spastik Kuadripleji yani beyin felcidir. Hiçbir uzvuna komut veremeyen bu küçük kızın beyni ise mükemmel işliyor. Hikâye Melody'nin öğretmenlerine, arkadaşlarına, komşularına kısaca dış dünyaya kendini kanıtlama çabasını anlatıyor. Sesini asla unutamayacağınız bu cesur kızla tanışmaya hazır mısınız?

Sol Ayağım (My Left Foot), beyin felci geçiren İrlandalı yazar, ressam ve şair Christy Brown'un 1954'te kaleme aldığı otobiyografisidir. Kitap modern çağın başyapıtlarından biri olarak gösterilmektedir. Kitapta Christy Brown'un sol ayağıyla kalem tutmayı öğrenmesi, konuşamamanın verdiği acizlikler, annesiyle babasının yardımıyla tekrar hayata tutunması ile engellerin nasıl aşılabileceğini anlatılmaktadır. Christy Brown daha sonradan Mary Carr ile 1972 de evlenmiştir. Kitap, Daniel Day Levis'in başrolünü oynadığı ve performansıyla Oscar Ödülü kazandığı filme konu olmuştur.



Louis Braille, Margaret Davidson tarafından yazılan biyografik kitaptır. Günümüzde görmezler için basılan kitapların neredeyse tamamında Braille Alfabeti kullanılmaktadır. Bu kitapta, kendisi gibi görmeyenlerin de okuyup yazabilmesinin yolunu bulan Louis Braille'in öyküsünü okuyacaksınız.

KAYNAKLAR

<https://listelist.com/engelli-basarili-insanlar/>

<https://www.cnnturk.com/yasam/engellerini-asip-basaridan-basariya-kosmus-9-kisi>

<https://onedio.com/haber/otizm-i-konu-almis-izlenmesi-gereken-17-film-592082>

<http://www.alemdagozelegitim.com/Haber/2262/Otizmi-Konu-Alan-Izlenmesi-Gereken-17-Film.html>

<http://hayatozelegitim.com.tr/V2/ozel-egitim-konulu-filmler>

<https://medium.com/@tesyev.official/engelleri-a%C5%9Fan-13-film-325d2efe56a8>

<https://onedio.com/haber/engelli-bireylerin-hayatlarina-dokunan-21-etkileyici-film-817460>

<http://engelsizzihinler.blogspot.com/p/ozel-egitim-ile-ilgili-filmler.html>

<https://www.ogretmensitemiz.com/hakkinda-bilgi/ozel-egitim-konulu-filmler-listesi-h19506.html>

<https://www.campusonline.com/kariyer/egitim-filmleri-egitim-ile-ilgili-izlemeniz-gereken-20-film>

<https://www.campusonline.com/kariyer/egitim-filmleri-egitim-ile-ilgili-izlemeniz-gereken-20-film>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Tamam_m%C4%B1y%C4%B1z%3F

https://tr.wikipedia.org/wiki/Do%C4%9Fum_G%C3%BCn%C3%BC_D%C3%B6rt_Temmuz

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Ray_\(film\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Ray_(film))

<https://www.ogretmensitemiz.com/hakkinda-bilgi/ozel-egitim-konulu-filmler-listesi-h19506.html>

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Avatar_\(film\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Avatar_(film))

https://tr.wikipedia.org/wiki/Sol_Aya%C4%9F%C4%B1m

<https://www.idefix.com/Kitap/Icimdeki-Muzik-Clz/Cocuk-Ve-Genclik/Genclik-10-Yas/Romanoyku/urunno=0000000683283>

[https://en.wikipedia.org/wiki/Out_of_My_Mind_\(Draper_novel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Out_of_My_Mind_(Draper_novel))

<https://www.idefix.com/Kitap/Louis-Braille-Gormezlerin-Kitap-Okumasini-Saglayan-Cocuk/Cocuk-Ve-Genclik/Okul-Cagi-6-10-Yas/Cocuk-Egitimetkinlik/urunno=0000000306312>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Sol_Aya%C4%9F%C4%B1m

Etimesgut Rehberlik Araştırma Merkezi
Özel Eğitim Bölümü
Psikolojik Danışman
Sülbiye AYDIN

Salgın Dönemi ve Eğitimde Değişim

Yaklaşık bir yıl önce ortaya çıkan Covid-19 adlı virüs, tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Salgının etkisiyle, tüm dünya ile birlikte Türkiye’de de Covid-19 salgını nedeniyle pek çok alanda büyük değişimler yaşanması zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda eğitim alanında çok önemli değişimler yaşanmış ve değişimler halen devam etmektedir. Aslında her ne kadar gelişim için değişim şart olsa da değişim insanlar için zor bir süreçtir. Yenilenmenin olumlu yanları olsa bile, yeni durumun belirsizliği insanlarda kaygı yaratabilmektedir. Yeni bir duruma alışmak da kolay değildir (Usluel, Mazman, 2010). Bu nedenle “kaos” ve “kriz” gibi mevcut düzenin bozulduğu durumlar olumsuz olarak nitelendirilir. Oysa bu durum yenilenme için bir fırsat olarak değerlendirilebilir (Özoran, 2017). “Her krizden bir fırsat doğar” şeklindeki bir Çin atasözü de bunun özetidir. Bozulan düzen, yeni bir düzen kurmayı gerekli kıldığından yenilenmeye kapı açmaktadır.

Aslında eğitimde değişim bir zorunluluktur. Gelişen dünyada eğitimde kullanılan teknik ve yöntemlerin de çağa uygun hale getirilmesi gerekmektedir (İşman, 2008). Ünlü Amerikalı filozof ve eğitim kuramcısı John Dewey, bu durumu “Bugünün çocuklarını dünün yöntemleri ile eğitirsek, yarınlarından çalarız.” sözleriyle ifade etmiştir (Önal, 2017). Gerek eğitimin içeriği gerekse öğretim yöntemleri teknolojik gelişmelere uygun olarak güncellenmelidir. Bugün eğitim çağındaki çocuklarımızın yaşamlarını devam ettirecekleri dünya 10 yıl öncesine göre bile çok farklı bir dünya olacaktır. Artık bilgiye erişmek çok kolaylaşmıştır. Bu nedenle eğitimin amacı bilgiyi ezberlemek olmamalıdır. Günümüzde eğitim ile, farklı disiplin alanlarındaki bilgi birikimlerini sentezleyerek yeni bilgilere ve ürünlere ulaşmak hedeflenmektedir. Bu salgın döneminde teknolojinin eğitimde kullanımı oldukça artmıştır. Böylece

dünyadaki değişime ayak uydurma konusunda önemli bir fırsat kapısı açılmıştır denebilir.

Sosyal bilimciler, sosyal değişimler doğrultusunda kuşaklar arasındaki belirgin farklılıkları dikkate alarak, 1965-1980 yılları arasında doğan kişileri “X kuşağı”, 1981-1999 doğumlu kişileri “Y kuşağı” ve 2000 yılından sonrasında doğanları ise “Z kuşağı” olarak nitelendirmektedir (Çetin, Kararlar, 2016). Günümüzde öğrenci olan ve Z kuşağı olarak adlandırılan nesil, daha önceki nesillere göre teknolojiden daha fazla yararlanmaktadır. Adeta teknolojinin kucağına doğan bu nesil için bilgisayar, tablet, cep telefonu, internet gibi teknolojik ürünler hayatın olmazsa olmazlarıdır. Bir başka ifadeyle, Z kuşağı için teknolojik ürünler su gibi ekmek gibi vazgeçilmez ihtiyaçlar olarak görülmektedir. Bu nedenle öğretmenin geleneksel yöntemlerle ders anlatması bu nesil için sıkıcı olarak algılanmaktadır. Görsel ve işitsel uyaranların artması nedeniyle, eğitimin de görsel ve işitsel materyallerle zenginleştirilmesini gerektirmektedir.

Bu bağlamda uzaktan eğitim teknolojilerinin hayatımıza girmesi, bu olumsuz durumun olumlu yönü olarak görülebilir. Ancak tabi ki bu duruma hazırlıksız olmamızın getirdiği birtakım eksiklikler bulunmaktadır. Ülkemizin her yerindeki öğrencilerin internet erişiminde eşit şartlara sahip olmaması, öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda sistemli bir eğitim almamış olması gibi eksiklikler olmasına karşın, aslında yaşanması gereken değişim sürecinde yol alınmaya başlanmıştır. Bu süreçte öğretmenlerimiz büyük özveri ile uzaktan eğitimin başarılı olması için çaba göstermiştir. Rehber öğretmen / psikolojik danışman arkadaşlarımız da öğrencilerin psikolojik açıdan yeni duruma uyum sağlamaları konusunda destek olmak adına ellerinden geleni yapmaya çalışmaktadır.

Özetlemek gerekirse, hayattaki her şey gibi, bu salgın döneminin de olumsuz ve olumlu yönleri bulunmaktadır. Eğitim alanında yapılması gereken ise, bu sürecin olumsuz etkilerini en aza indirmeye çalışırken, olumlu yönde değişim için çaba göstermektir.

Kaynakça

Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 157-197.

İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.

Önal, N. T. (2017). Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı: fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *International Journal of Active Learning*, 2(1), 1-21.

Özoran, B. A. (2017). Kaos: Örgütler için bir risk mi yoksa bir fırsat mı. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(4), 253-269.

Usluel, Y. K., & Mazman, S. G. (2010). Eğitimde yeniliklerin yayılımı, kabulü ve benimsenmesi sürecinde yer alan öğeler: Bir içerik analizi çalışması. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 39.

Dr. Öğretim Üyesi Nisa Gökden KAYA

Hitit Üniversitesi

“KUŞ YUVALI SAÇLI KIZ VE HUGUFTU” İLE ETKİLEŞİMLİ OKUMA

Nalan AKDUMAN

Seval ÇİĞDEMİR

Kitaplar aracılığı ile birbirinden çok farklı görünen bireylerin aslında birçok ortak noktaları olduğunu kavramak mümkündür. Özellikle küçük yaş grubunda bu gerçekten yola çıkılarak oluşturulmuş öyküler ve resimli çocuk kitapları ile farkındalık düzeyini arttırmak mümkündür. Bu eserler aracılığı ile çocuklar toplum içerisinde yalnız olmadıklarını veya kendilerinden çok farklı yaşamların da var olabileceğini çok küçük yaşlardan itibaren öğrenebilmektedir. Böylece empati, anlayış, kabullenme gibi kavramların oluşturulmasında temel atılabilmektedir. Hikâyeler, çocukların başkalarının deneyimlerine saygı duymalarını sağlayan ve dünyayı başkasının gözleriyle görme konusunda pratik yapabilecekleri bir rol oynama oyunu gibidir (Borba, 2017). Benzer şekilde Kidd ve Castano (2013) da çalışmalarında edebi kurgu kitapları okumanın, diğer insanların duygularını algılama ve anlama yeteneğini geliştirdiğini, karmaşık sosyal ilişkilerin yönlendirilmesinde çok önemli bir beceri olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Özellikle son yıllarda bu öykülere yönelik olarak çocukların verdiği tepkiler bilim insanlarının ilgilendiği bir alan haline gelmiştir. İyi yazılmış ya da çekici bir şekilde tartışılan kitaplar genellikle “yaşamı değiştiren” kitaplar olarak tanımlanır (Hormes, Rozin, Green & Fincher, 2013). Ayrıca, kitaplarda yazarın vermek istediği mesajla okuyucuların anladıkları mesaj arasında da farklılık olabilmektedir. Okuma, anlam çıkarmak için sembolleri yorumlamaya dayanan karmaşık bilişsel ve öznel bir süreçtir. Diğer bir deyişle, bir okurun edebi bir metne verdiği tepki, edebi bir eserin anlaşılmasında esastır (Rosenblatt, 1938). Okuyucu-tepki kuramcıları farklı okurların edebi eserlere farklı cevaplar

verebileceğini ve bir metnin yalnızca "tek" bir nesnel anlamı olmadığını kabul ederler. Diğer bir deyişle, bir metinde anlam, okuyucunun aklıyla metin arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir şeydir. Okur-tepki kuramcılarına göre, okur edebi eserlerde sadece anlamı bulmaktan değil, anlamı ortaya çıkarmaktan da sorumludur. Dolayısıyla, okurun tepkisine yer verilmediği takdirde bütün metinler sadece kâğıt üzerine yazılmış işaretlerden ibarettir (Rosenblatt, 1994). Bu işaretlere anlam ve değer katan ise okuyucunun bakış açısı, istekleri amacı ve beğenisidir. Bir metnin ne kadar anlamlı ve etkili olduğunu anlamak için de önce okuru anlamak gerekmektedir (Rosenblatt, 1999). Okur- tepki kuramına göre, bir okuma etkinliği sırasında okur iki farklı tepki sergileyebilir;

1. Dikkatini sadece alınacak bilgilere yönlendirir veya "gerçekleri" anlamak amacıyla okur, tepkilerini metnin dışında tutar (uzak/dışarıdan duruş)

2. Dikkatini okurken neler olacağına yönlendirir, öyküde "yaşanan" deneyimi anlamak için kendini hikâye dünyasına sokar hem kitabı hem de kendini keşfetmek için okur (estetik duruş).

Resimli çocuk kitaplarının özellikle ikinci maddeye yönelik olarak oluşturulduğu görülmekte ve bu kitapların hedef kitlesini henüz bağımsız okuma yazma bilmeyen ve erken okur-yazarlık dönemindeki çocuklar oluşturmaktadır. Dolayısı ile bu çocukların desteklenmesi, ev ve okul ortamında yetişkinlerle birlikte okuma etkinlikleri gerçekleştirilmesi hem çocuğun duyuşsal hem de bilişsel gelişimi açısından oldukça önemlidir (Armbruster, Lehr ve Osborne, 2003; Robbins ve Ehri, 1994). Bu noktada "etkileşimli okuma" kavramı devreye girmektedir (Whitehurst, Arnold, Epstein, Angell, Smith, Fishel, 1994). Çocuğun yaşına uygun bir kitapla birlikte kahramanları konuşurduğu, yeniden biçimlendirdiği ve hayal gücünü eklediği bir takım etkinlikler bütünü olan etkileşimli okumayı kendi içerisinde bölümlere ayırmak mümkündür. Bağlantı

kurma, hayal gücü, biçimlendirme ve harekete geçme belli başlı bölümleri oluşturmaktadır.

Bağlantı kurma aşamasında, kitap ve çocuk arasında bir etkileşim oluşturmak ve karakterlerle kurduğu empati duygusunu geliştirmek esas amaçtır. Buna yönelik olarak okuma sırasında “Bak bu da aynı senin gibiymiş” “Keşke onun yerinde biz olsaydık” gibi tepkiler yerleştirmek çocuğun bağ kurma sürecini olumlu yönde etkileyecektir.

Hayal gücü aşamasında, peri-textual özellikler olarak adlandırılan öykünün dışında kalan (resimleme, isim, başlık, yazı tipi) kavramlar hakkında konuşmak, içeriği tahmin ettirmek, resimleri okumaya başlamadan hızlıca incelemek hayal gücünü geliştirmeye yönelik olarak yapılacak etkinlikler arasında gösterilebilir.

Biçimlendirme aşamasında çocukların kurduğu hayallerin somut olarak ifade edilmesi sağlanır. Resim çizmek, karakterlere mektup yazmak, kendisini veya sevdiği bir kişiyi hikayeye dahil etmek bu aşamada yapılabilecek etkinlikler arasındadır.

Harekete geçme aşamasında ise kitabın belli bir bölümünü canlandırma, drama etkinlikleri yapma, şarkı üretme, seçtiği bir karakter gibi davranma faaliyetleri gerçekleştirilebilir.

Daha önce gerçekleştirilmiş bir proje kapsamında yukarıda bahsedilen etkileşimli okuma aşamalarını da içerecek şekilde Nalan Akduman tarafından yazılan “Kuş Yuvası Saçlı Kız ve Huguftu” adlı resimli çocuk kitabı kullanılmıştır. Kıvrıcık saçlı küçük bir kız çocuğuyla, kendine özgü ve türünün diğer üyelerinden farklı öten bir kumrunun dostluğunu anlatan, duygusal, düşündürücü ve entelektüel açıdan çekici olan bu hikâyeye kitabında bireysel farklılıkların kabul edilmesinin ve zenginleştirici bir değer olarak görülmesinin

bireyler ve toplum için önemi vurgulanmaktadır. Kendisi deneyimli bir sınıf öğretmeni, yaratıcı drama ve sanatla terapi eğitmeni olan yazar, hikâyesinde bir yandan toplumun ve eğitim sisteminin bireyleri nasıl değişime ve birbirine benzemeye zorladığını gözler önüne sererken, diğer yandan da bireysel farklılıkların bireyleri eşsiz kıldığı vurgusunu yapmaktadır. Çalışma Ankara İli, Etimesgut İlçesinde bir devlet okulundan 104 ikinci sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir(54 kız, 50 erkek). Çalışmanın gerçekleştirilme basamakları şu şekildedir.

Okuma öncesi etkinlikler

Öyküde yer alan “Huguftu” ve “Kuş Yuvası Saçlı Kız” karakterlerinin oyuncakları hazırlanmıştır (Resim 1). Okuma öncesinde öykü kitabının tanıtımı yapılarak, hazırlık soruları sorulmuştur.



Resim 1: Kuş Yuvası Saçlı Kız ve Huguftu'nun oyuncakları.

Okuma etkinlikleri

Kitabın resimleri gösterilerek öykü öğretmen tarafından öğrencilere okunmuştur. Sonrasında %80 görme engelli ve sanat alanında başarılı bir lise öğrencisi, müzik derslerinin bir bölümünde ve hazırlık çalışmalarında, piyano ve gitar çalarak çalışmada yer almış ve öğrencilerle çalışmıştır. Öyküyle ilgili, sözleri çocuklarla birlikte yazılan bir şarkı hazırlanarak öğrencilerle birlikte söylenmiştir. “Huguftu” ve “Kuş Yuvası Saçlı Kız” karakterlerinin oyuncakları

kullanılarak yapılan yaratıcı drama ve sanatla terapi etkinlikleri aracılığıyla öykünün içselleştirilmesi sağlanmıştır.

Okuma sonrası etkinlikleri

Bu aşamada kitabın ana mesajı özetlenerek, gerçek yaşantılarla hikâyede yer alan olaylar arasında bağlantı kurulmuş ve öğrencilerin öyküyle ilgili bireysel tepkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Etkinlikler boyunca öğrenciler birer kuş yuvası resmi çizmeleri, farklı materyallerle kuş yuvaları yapmaları ve bu eserler üzerinden bireysel farklılıklar konusunda tartışmaları istenmiştir.

Okuma etkinliklerinin tamamlanmasının ardından öğrencilerin öyküyle ilgili bireysel tepkilerini ortaya çıkarmak için, öğrencilerden Hancock (2008) tarafından detaylandırılmış ve sınıflandırılmış aşağıdaki sorulara yazılı olarak cevap vermeleri istenmiştir:

- Bu kitap nasıl hissetmeni sağladı? (estetik)
- Bu kitabın kendi hayatınla veya tanıdığın biriyle ilgili hatırlattığı şeyler var mı?
- Bu kitap ve karakterler sana başka bir kitabı hatırlattı mı? Hatırlattıysa hangi kitabı? (deneyimsel)
- Bu kitapta senin için hangi mesajlar veya anlamlar var? (yorumlayıcı)
- Eğer kitaptaki karakterlerden biri olmak isteseydin hangisini seçerdin ve neler yapmak isterdin? (bilişsel) (Hancock, 2008)

Sorulardan elde edilen cevaplar, öğrencilerin empati ve çeşitlilik anlayışı geliştirmesinde hikâyenin etkisinin ortaya çıkarılmasını sağlamıştır. Öğrencilerin hikâyeye verdikleri tepkilerle ilgili veriler araştırmacılar tarafından birkaç kez okunduktan sonra kodlanarak, Wollman-Bonilla, Werchadlo (1995)

tarafından oluşturulan iki kategori—metin-merkezli tepkiler ve okuyucu-merkezli tepkiler—altında sınıflandırılmıştır.

Metin-merkezli tepkiler; hikâyede neler olduğuna ve okuyucunun hikâye hakkındaki düşünce ve duygularına yer vermeyen, 5N1K sorularına odaklanırken, Okuyucu-merkezli tepkiler ise hikâyeyi dinleme deneyimine; okuyucuların hikâyeye kendi deneyimlerini katmalarını, önceki bilgileri ve yaşantıları ile bağ kurmalarını içeren tepkilere odaklanır. Analizde kullanılan kategoriler:

Metin merkezli cevaplar

- Hikâyeyi yeniden anlatma
- Karakterleri anlama
- Soru sorma
- Tahmin etme
- Ana fikir

Okur merkezli cevaplar

- Kişisel tepki (düşünceler ve hisler)
- Hikâyeye ile deneyimleri arasında bağlantı kurma
- Hikâyedeki olaylara katılma isteği

Çalışmada 104 öğrencinin 4 ayrı soru türü için verdiği toplam 416 cevabın analizi sonucunda verilen cevapların %37,50 oranda metin merkezli, %51,44 oranında okur merkezli olduğu tespit edilmiştir. Okur- tepki teorisine göre bir metin ile ilgili cevapların oranı okur merkezli lehine fazla ise bu metnin

yeterince içselleştirilebildiği ve etkili bir metin olduğu sonucu çıkarılabilir. Analiz sonuçlarında da bu sonucun elde edildiği görülmüştür.

“Bu kitap kendini nasıl hissetmeni sağladı?” Şeklindeki 1. soruya verilen cevapları incelendiğinde öğrencilerin verdikleri cevapların çoğunluğunun okur merkezli olduğu görülmektedir. Bulgulara göre, öğrenciler öyküyü dinlerken estetik bir duruş sergileyerek, karakterle etkileşim kurmuşlar ve hikâyeyi kendi yaşamları ile ilişkilendirmişlerdir. Aşağıdaki alıntılar bu durumu daha net göz önüne sermektedir:

‘Sevinç ve mutluluk duygusunu hissettim.’

‘Huguftu bana aldığım iyi karneyi hatırlattı.’

‘Huguftu ötmeyi öğrenip arkadaşını görmeye gitti. Arkadaşı cama çıkmayınca çok üzüldüm.’

“Bu kitabın kendi hayatınla veya tanıdığın biri ile ilgili hatırlattığı şeyler var mı?” şeklindeki 2. soruya verilen cevaplarda öğrencilerin hikâyeye kendi deneyimlerini kattıkları gözlenmiştir:

‘Ben de Huguftu gibi ‘r’ harfini söyleyemiyorum.’

‘Annem de İngilizceyi öğrenemedi.’

‘Ahmet Emin’i hatırlattı. Onun da okuması ve yazması çok kötü.’

‘Ben de Huguftu gibi alfabeyi zor öğrendim.’

“Bu kitapta senin için hangi mesajlar veya anlamlar var?” sorusuna öğrencilerin verdiği verilen cevaplarda en çok sevgi, dostluk, arkadaşlık gibi mesajlara odaklandıkları gözlenmiştir. Bu durumla ilgili alıntılardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

'Arkadaşlık, sevgi, dostluk mesajını veriyor.'

'Yazar bize kendi halinde olanları sevelim diyor.'

'Her arkadaş kendi arkadaşını olduğu gibi sever.'

“Eğer kitaptaki karakterlerden biri olmak isteseydin hangisi olurdun ve ne yapmak isterdin?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevapların bir kısmı aşağıdadır.

'Huguftu'nun öğretmeni olmak isterdim. Çünkü ötemeyince ona yardım etmek isterdim.'

'Kuş yuvası saçlı kız olmak isterdim çünkü ben kuşları sevmek istediğimde benden kaçıyorlar ama ondan kaçmıyorlar'

'Ben Huguftu olmak isterdim çünkü o herkesten farklı.'

Gerçekleştirilen etkileşimli okuma çalışması sonucunda öğrencilerin karakterle etkileşim kurdukları ve hikâyeyi kendi yaşamları ile ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmanın başında herhangi bir resimli çocuk kitabı olarak algılanan “Kuş Yuvası Saçlı Kız ve Huguftu” adlı öykü kitabı, yapılan etkinlikler sonucunda öğrencilerin duygularını ifade etme, empati kurma, farklılıklara saygı konularında düşündürmüş ve düşüncelerini ifade etme fırsatı sağlamıştır.

Bulgular ayrıca, öykünün etkileşimli biçimde okunmasından sonra öğrencilerin öykünün kahramanlarıyla bağ kurarak, kendi hissettikleri duygular konusunda yalnız olmadıklarını anladıklarını ve duygularını normalleştirdiklerini ve umutlandıklarını göstermektedir. Dolayısıyla, öğrencilerin farklılıklara saygı, çeşitlilik ve çok kültürlülük konularında

farkındalık kazanmaları için etkileşimli okuma ve yaratıcı drama yöntemlerinin daha sık kullanılması önerilebilir.

Bulgular, öğrencilerin hikâyedeki kahramanın duygularını içselleştirdiklerini, kendilerini onun yerine koyarak yaşadığı durumu anlamlandırdıklarını göstermektedir. Bu bulgu, empati becerilerinin geliştirilmesinde hikâyenin gücünü ortaya koymaktadır. Alan yazın bu bulguyu desteklemektedir: Kurgu hikayeler, insanların kişilerarası becerilerini uyguladıkları ve geliştirdikleri bir sosyal deneyimlerin simülasyon olarak görüldüğünden, çok fazla kurgu okuyan insanların daha empatik hale geldiği öne sürülmektedir (Oatley, 2002).

Bu çalışmanın bulgularından, farklılıklara saygı, empati ve hoşgörü eğitimleri verilirken, kitapların sınıflarda nasıl kullanıldığının en az öğretim yöntemleri kadar önemli olduğu sonucuna varılabilir. Bu bakımdan, öncelikle öğretmenler olmak üzere tüm yetişkinlerin etkileşimli okuma konusunda bilgi ve beceri düzeylerinin arttırmasını sağlayacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada, öykü kitaplarına farklı bir açıdan yaklaşarak, okuma deneyiminin bireylerin tutum ve davranışlarını etkileme gücü vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın bulgularının, bireyin sadece okuduğu metinde verilenlerin pasif bir alıcısı olmanın ötesine geçerek, empati kurma, eleştirel düşünme ve sorunları çözme gibi beceriler edinmesini sağlaması için öğretmenlere ve velilere yol gösterici olması umulmaktadır.

Kaynaklar

Armbruster, B. B., Lehr, F., & Osborn, J. (2003). Put reading first: The research building blocks for teaching children to read: Kindergarten through grade 3. Jessup, MD: National Institute for Literacy.

Borba, M. (2017). *UnSelfie: Why empathetic kids succeed in our All-About-Me World*. New York, NY: Simon and Schuster.

Hormes, JM, Rozin, P, Green, MC & Fincher, K (2013). Reading a book can change your mind, but only some changes last for a year: food attitude changes in readers of *The Omnivore's Dilemma*. *Frontier Psychology*, 4: 778.

Kidd, DC & Castano, E. (2013). Reading Literary Fiction Improves Theory of Mind. *Science*, 342 (6156), 377-380.

Oatley K (2002) Emotions and the story world of fiction. In Green MC, Strange JJ, Brock TC, editors. *Narrative Impact. Social and Cognitive Foundations*. Mahwah: Lawrence Erlbaum. 39–70.

Robbins, C., & Ehri, L. C. (1994). Reading storybooks to kindergartners helps them learn new vocabulary words. *Journal of Educational Psychology*, 86(1), 54-64.

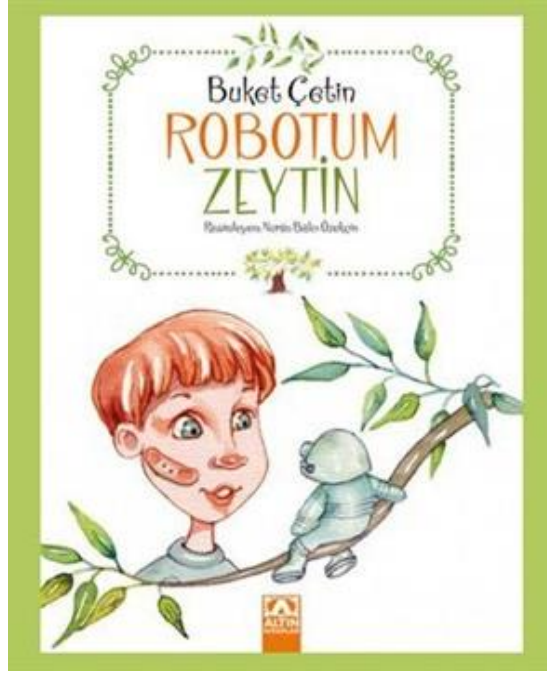
Rosenblatt, LM (1999). *Literature as exploration* (5th ed.). NY: The Modern Language Association of America.

Rosenblatt, LM (1994). *The reader, the text, the poem: The transactional theory of the literary work*. Carbondale: Southern Illinois University Press.

Whitehurst, G. J., Arnold, D. S., Epstein, J. N., Angell, A. L., Smith, M., & Fischel, J. E. (1994). A picture book reading intervention in day care and home for children from low-income families. *Developmental Psychology*, 30(5), 679-689.

Çocuk Edebiyatında Drama

Robotum Zeytin İle Bir Drama Atölyesi



Çocuk kitaplarının nitelikleri günümüzde çocuk edebiyatı içerisinde önemle sorgulanır. Kitabın yazıları, resimlemesi, kapağı gibi biçimsel özelliklerin yanında hitap ettiği yaş grubu, gelişim alanlarına katkısı, dilsel yönleri, konusu gibi içerik özellikleri bu sorgunun içinde yer tutar.

Genel anlamda edebiyat insanın yaşam ile olan ilişkisini anlatan sanatsal bir yol, çaba, eylem iken; çocuk edebiyatı da bu sanatsal eylemin çocuklar için oluşturulmasıdır. Çocuğun küçük yaşlardan itibaren nitelikli kitaplar ile tanışması onun gelişim alanlarında, duygu ve düşünce dünyasında estetik ve duyarlı yönlerle gelişmesine imkân tanır.

Nitelikli çocuk kitapları, çocuğun öncelikle dil gelişimi olmak üzere sosyal, duygusal, bilişsel alanlarda gelişmesine imkân sağlar. Nitelikli kitaplar yoluyla çocuk, başka dünyalara yolculuk yaparken, yaşama başka pencerelerden bakmayı, başkalarını anlamayı, hissetmeyi, düşünmeyi, sorgulamayı öğrenir. Hayal dünyasını zenginleştirerek yaratıcılık ile ilgili temel özelliklerin oluşmasını sağlar.

Nitelikli çocuk kitapları çocuğun gelişimini birçok alanda olumlu yönde etkilerken, çağdaş bir eğitim yöntemi olan yaratıcı drama ile çocuğun dünyasına daha çok etki etmesi sağlanabilmektedir.

Çocuk için yaşamının ilk yıllarından itibaren en önemli öğrenme ve yaşama yolu oyundur. Çocuk oyunlar yoluyla yetişkin dünyasına ilk adımlarını atıp anlamlandırırken zihinsel, duygusal, sosyal yönden de kişiliğini oluşturmaya başlar. Yaratıcı dramanın oyunsu süreçlerden oluşması çocuğun dünyasında doğal öğrenme olanakları sağlar.

Tanım olarak bakıldığında Adıgüzel'e (2018) göre "Yaratıcı drama, bir grubu oluşturan üyelerin yaşama deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) gibi teknik-lerden

yararlanarak, canlandırılmasıdır. Bu canlandırma süreçleri deneyimli bir lider/ eğitmen eşliğinde yürütülürken kendiliğindenliğe (spontaniteye), şimdi ve burada ilkesine, -miş gibi yapmaya dayalıdır ve yaratıcı drama, oyunun genel özelliklerinden doğrudan yararlanır.”

Tanımdan yola çıkarak drama süreçlerinde çocuk için grup, eğitmen ve konu eşliğinde ilerleyen oyunların önemi ortaya çıkar. Tüm bu oynama süreçlerinde belirlenmiş çocuk kitabı ya da kitaplarının yer alması, çocuğun oynayarak kitapları kendi dünyasına alması, kitapların dünyasına girmesini sağlar.

Kitabın ana karakteri, karakterleri, olayları, mekânları ve tüm unsurlarıyla, eğitmen ve arkadaşları eşliğinde oynama imkânı bulur. Kitabı okuduğunda edindiği düşünce ve duyguların ötesine geçerek derinlere inmeyi başarır. Oynadığı oyunlar bazen çizdiği resimlere, afişlere dönüşür; bazen sloganlar, şiirler olur; bazen de müzikler, danslarla yeni anlamlar kazanır. Tüm bu anlamlarda çocuk bedenini, zihnini ve hayal dünyasını içinden geldiği gibi ve üst düzeyde kullanabilme imkânına erişir.

Yaratıcı drama yoluyla yapılan okuma faaliyetleri çocuğun kendi bakış açısını görmesini sağlayabildiği gibi, başka çocukların/başkalarının da bakış açılarını görmesini sağlar. Başka bakış açıları onda farklı yönlerden düşünmeyi, farklı çözümler üretmeyi, sorun çözme becerileri ile birlikte genel olarak baş etme becerilerinin de yükselmesini sağlar.

Çocuk drama uygulamalarıyla, kitapların soyut, imgesel dünyası, oyunlar yoluyla somut bir dünyaya dönüşür. Çocuk beş duyunun da aktif olarak kullanılabildiği drama yoluyla kitap içeriğine dokunur, koklar ve tüm hisleriyle onu kendi dünyasına alabilir. Böylece nitelikli bir çocuk kitabının hedefleri, drama yoluyla hızlı ve eğlenceli bir şekilde çocuğa ulaşmış olur.

Nitelikli çocuk kitaplarının yaratıcı drama yoluyla çocuklara kazandırmaya çalıştıklarını, kendi yazdığı Robotum Zeytin isimli kitapla çocuklara sundum. Sekiz yaş ve üzeri için olan Robotum Zeytin aracılığıyla çocuklarla birçok drama atölyesi yürüttüm. Bu atölyeler aracılığıyla çocuklar Robotum Zeytin ile hedeflediklerime oyunlar yoluyla buluştu. Oyunlarla ana karakter Uğur'u tanıdılar. Onun dünyasındaki oyunları, oyuncakları, arkadaşları, göçü, savaşı ve umudu tanıdılar. Aşağıda bu atölye çalışmalarında oyunlar yoluyla yapılan yolculuk anlatılmıştır.

Yolculuk başlamadan önce tüm çocuklar atölyeye kitabı okuyarak gelirler.

Robotum Zeytin'den Oyunlara ve Arkadaşlığa...

Tüm çocuklar ile kısa bir tanışmanın ardından Robotum Zeytin'i kısaca kimin anlatmak istediği sorulur. Kısa özet alındıktan sonra kitapta geçen "Bom Bom Bom" oyunu hatırlatılır. Oyun kısaca anlatıldıktan sonra bir ebenin seçilmesiyle oyun başlar. Ebe olan kişi diğerlerini ebelerken "bom bom bom" der. Herkes ebelenerek oyundan çıkana dek oyun devam eder.

Bu oyun aynı zamanda ana karakter Uğur'un kardeşi Ayşe ile ilk oynadığı ve çok sevdiği bir oyundur. Oyun adını bomba seslerinden alır. Uğur'un yaşadığı şehirde savaş isimli bir şey vardır ve savaşın sesleri "Bom Bom Bom" oyununa dönüşmüştür. Bu oyun aracılığıyla çocuklar Uğur'un dünyasına adım atarlar. Mekân Uğur'un evine

dönüşürken, mekânda olan her şey ve çocukların yaşantıları, kitaba göre canlanmaya başlar.

Oyun bittiğinde çocuklar dinlenirken onlara savaşın nasıl bir şey olabileceği sorulur. Çocuklardan gelen cevaplar dinlendikten sonra hep birden ayağa kalkılır. Çocuklar ikili eşleşir ve eşlerden biri Uğur, diğeri de onun en çok sevdiği oyuncacı Zeytin olur. Zeytin, Uğur'un robotunun ismidir.

Uğur ve Zeytin'in savaş hakkındaki konuşması çocuklar arasında canlandırılır. Bu canlandırmalar sıra ile izlenirken çocuklar diğerlerinin düşünceleri, duyguları ve canlandırmaları ile tanışma fırsatı yakalar. Aynı zamanda da Uğur'un Zeytin ile olan ilişkisini tüm detaylarıyla anlamaya, düşünmeye, hayal etmeye başlarlar.

Atölyeyi yürüten eğitmen, "*Çocuklar şimdi göç zamanı! Uğur ailesiyle birlikte yeni bir şehre taşınıyor,*" der ve tüm çocuklar sırtlarında çantalarıyla uzun bir yolculuğa başlarlar. Yolculuk sonlandığında eğitmen çocuklara, "*Burası nasıl bir yer?*" diyerek yeni taşınılan şehri sorar. Çocuklar, Uğur'un ailesiyle birlikte yeni taşındığı şehri anlatırlar. Böylece kitapta kelimeler ile sınırlı kalan betimlemeler, çocukların dile getirmesiyle boyutlanmaya, canlanmaya başlar.

Eğitmen bu sefer çocuklara bu yeni yerdeki diğer çocukları sorar: "*Uğur'un burada arkadaşları var mıydı?*" Gelen cevapların ardından yeni bir soru sorulur: "*Peki bu çocuklar Uğur'a nasıl davranıyorlardı?*"

Çocukların üçerli grup olması sağlanır. İki tanesi kendi arasında oyun oynarken üçüncü kişi aralarına katılmak isteyecek, diğer ikisi ise izin vermeyecektir. Eş zamanlı doğaçlamalar başlar. Bir süre sonra roller değiştirilerek oyuna alan ve almayanların her iki şekilde de deneyim yaşaması sağlanır. Doğaçlamalar sıra ile izlenir. Çocuklara bu sefer Uğur'un tüm bu oyuna alınmama süreçlerinde neler hissettiği sorulur.

Çocuklar Uğur'un yaşadıkları konusunda duygu ve düşüncelerini paylaşırken empatik düşünme becerileri de kazanmaya başlarlar. Kendileri dışında olanı canlandırmalar yoluyla hissederler. Ayrıca tüm bu etkinlikler sırasında kendi dünyalarında var olan "zorbalık" konusunu tartışma, düşünme, sorgulama fırsatı yakalarlar.

Eğitmen'in yeni sorusu, "*Uğur'u sadece oyunlarına mı almıyorlardı? Diğer çocuklar ona başka nasıl davranıyordu?*" ile zorbalığın türlerini de konuşma fırsatı yakalarlar.

Kitaptaki Mustafa karakteri öğrencilere hatırlatılır. Mustafa, diğer çocuklar gibi davranmayan, Uğur ile oyun oynayan, diğerlerinin zorba davranışlarını durdurmaya çalışan bir çocuktur. Sınıftaki çocukların yeniden gruplaşmaları sağlanır ve Mustafa'nın da bulunduğu bir canlandırma daha hazırlarlar.

Canlandırmalar izlendikten sonra Uğur'un Mustafa ile ilişkisi, Mustafa'nın diğer çocuklar üzerindeki etkisi konuşulur. Buradan hareketle çocuklar zorbalığın en çok sessiz zorbalarca desteklendiğini, sessiz çoğunluk olmamak için zorbalık yapanlara ses çıkarmak, onları durdurmakla ilgili önemli bir etkeni fark etmiş olurlar. Oynadıkları oyun yoluyla, var olan roller içerisinde düşünerek çözüm üretmeyi, bulunan çözümleri, sorgulamayı öğrenirler.

Eğitmen'in yeni sorusu ise kitabın ulaştırmak istediği bir başka noktaya ilişkindir. "*Peki, zorbalığı artık tamamen bitirmek elinizde olsa, bunun için bir slogan yapsanız. Nasıl bir slogan olurdu?*" sorusu ile çocukların bir kere daha sorun çözmeye

becerileri harekete geçirilirken çözüme ilişkin aktif rol içinde olmaları da sağlanır. Tüm bunlar olurken çocukların dilsel becerileri de yaratıcı yollarla gelişir.

Bir sonraki aşamada buldukları sloganı grup halinde afiş yapmaları onların görsel/resimsel becerilerini desteklerken bu becerinin yaratıcı yönlerden gelişmesini; yaptıkları grup çalışması ise işbirliğine dönük becerilerinin gelişmesini sağlar.

Tüm süreç sonlandığında, çocukların afişleri okulun, eğitim mekânının duvarlarını süslerken, yaratıcı drama yoluyla, bir çocuk kitabının da derinliklerine yolculuk yapılmış olur. Bu yolculuk, duvarları süsleyen afişler gibidir. Afişler duvarları izleyende nasıl görsel bir şölene dönüşüyorsa, çocukların gelişim alanları da, nitelikli bir çocuk kitabının yaratıcı dramayla birleşmesi sonucu estetik, yaşantısal, kalıcı bir öğrenmenin görsel şölenine dönüşür.

Şht. Mustafa Erdal Ortaokulu
Psikolojik Danışman
Buket ÇETİN

Çanakkale Şehitleri Ortaokulu Özel Eğitim Sınıfı

Bağımsız Gelecek, Hayatım Şekillenecek

Etwinning Projesi

Özel gereksinimi olsun ya da olmasın tüm bireylerin toplumda bağımsız bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri ve başarılı olabilmeleri için bağımsız yaşam becerilerini kazanmaları gereklidir. Bu konuya verdiğimiz önemle başlatmış olduğumuz **Bağımsız Gelecek, Hayatım Şekillenecek** eTwinning Projesi mart ayı itibariyle çalışmalarına başladı. Özel eğitim sınıfı öğrencileri ile yürüteceğimiz projemiz de **Türkiye'den 10, Azerbaycan'dan 2** olmak üzere **12 proje ortağı ve 30 öğrenci** ile yapılacak çalışmalar üç ay boyunca devam edecektir. Projenin **temel amacı** ;özel gereksinimi olan çocukların toplumsal yaşama katılım düzeylerinin artması, aileleri ya da bakım verenleri ile birlikte olmadıkları zamanlarda da yaşamlarını konforlu bir şekilde, yetişkin yardımına ihtiyaç duymadan devam ettirebilmeleri olarak belirlenmiştir..

Bağımsız Gelecek, Hayatım Şekillenecek; Özel gereksinimi olan öğrencilerin eğitiminde temel amaç, onlara ihtiyacı olan işlevsel becerileri öğretmek toplumda bağımsızlık kazanmalarını sağlamaktır. Bağımsız yaşam becerileri çocukların başkalarının yardımına ihtiyaç duymadan yapabildikleri becerileri kapsamaktadır. Bu anlamda erken çocukluktan itibaren özel gereksinimi olan çocuklara bağımsız yaşam becerileri eğitimlerinde önemli bir yere sahiptir. Bağımsız yaşam becerileri genel bir şemsiye olup, çeşitli alt dallara ayrılmaktadır. Örneğin, özbakım ve ev içi beceriler bu şemsiyenin alt dallarından bazılarıdır. Hem ailenin hem de bireyin rahat bir yaşam sürebilmesi için bu becerilerin erken yaştan itibaren kazandırılmaya başlaması kritik öneme sahiptir.

Özel gereksinimi olan çocukların toplumsal yaşama katılım düzeylerinin artması, aileleri ya da bakım verenleri ile birlikte olmadıkları zamanlarda da yaşamlarını konforlu bir şekilde, yetişkin yardımına ihtiyaç duymadan devam ettirebilmeleri projenin temel amacı olarak belirlenmiştir. 12-15 yaş arası özel

gereksinimi olan çocukların hayatlarını bağımsız bir şekilde devam ettirebilmesi için gerekli becerileri kazanmaları ve çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi içerisinde olmaları sebebi ile kritik öneme sahiptir.

Bağımsız Gelecek, Hayatım Şekillenecek projesi ile hedefimiz; özel gereksinimi olan çocuklara bağımsız yaşam becerilerini kazandırarak konforlu bir yaşam sürmelerini sağlamak ve yaşam kalitelerini artırmaktır. Aileleri de sürece dâhil ederek daha sonraki becerilerin öğretiminde onlara destek sağlamak ve aileleri süreç hakkında bilgilendirmek hedeflerimiz arasında yer almaktadır. Okul ve aile iş birliği sayesinde öğretilecek becerilerin öğrencilere özgüven kazandırmasını sağlayarak olumlu bir benlik algısı geliştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemekteyiz.

12-15 yaş aralığındaki çocukların bağımsız yaşam becerileri edinmelerine yönelik eğitimcilerin, ailelerin ve toplumun üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi için farkındalık yaratmak temel amaçlarımız arasında yer almaktadır.

Yapılan çalışmaların web 2.0 araçlarını kullanılarak pekiştirilmesi, yaygınlaştırılması ve öğrencilerin teknoloji kullanımına teşvik edilmesini amaçlarımız arasında önemsemekteyiz.

Çalışma sürecinde Çanakkale Şehitleri Ortaokulu özel eğitim sınıfı öğrencileri ile **Bağımsız Gelecek, Hayatım Şekillenecek** projesi Mart-Mayıs ayları arasında üç ay süre ile yürütülecektir.

Beklediğimiz sonuçlar ;

- Proje kapsamında 12-15 yaş aralığındaki özel gereksinimi olan öğrencilerin ihtiyacı olan bağımsız yaşam becerilerinde ilerleme kaydetmeleri,
- Yetişkinine duyulan ihtiyacın azalması,
- Öğretilmesi hedeflenen becerileri bağımsız şekilde yerine getirebilir olmaları,
- Proje kapsamında ailelerin de bilgi sahibi olmaları ve becerileri bağımsız olarak öğretebilir hale gelmeleri,
- Web 2.0 araçlarıyla geliştirilen etkinliklerin becerilerin kalıcılık ve genellenabilirliğine katkı sağlaması,

-Bağımsız yaşam becerileri özel gereksinimi olan öğrencilerin öğrenmesi gereken öncelikli becerilerdendir.

eTwinning projesi kapsamında öğrencileri bu platformla buluşturup onlara daha rahat bir gelecek hazırlamak, yeni uğraşlar kazandırmak, özgüvenlerini geliştiren etkinlikler yapmalarını sağlamak başta aileler ve öğretmenler olmak üzere herkesin görevidir. Özel çocuklarımıza iyi bir gelecek hazırlamak en önemli hedefimizdir.

Proje sürecini takip edebilmek için blog sayfasını ziyaret edebilirsiniz:

<https://bagimsizgelecekprojesi.blogspot.com/>

Çanakkale Şehitleri Ortaokulu
Özel Eğitim Öğretmenleri
Damla Gülce ACAR
Nazmiye AYGÜL

BÜYÜLÜ ŞEKER

Yürüyemeyen ve bu yüzden tekerlekli sandalyede oturması gereken bir kız varmış. Kendi oturur ama ruhu, düşünceleri ,hayalleri hep koşarmış. Daldan dala, yoldan yola koşar koşmayı düşündükçe mutlu olurmuş. Çiçekleri koparmaz, kuşları kovmaz, bulutlu havalardan şikayet etmezmiş. Bazı zamanlar kocaman yeşil gözleri sağanak sağanak yağarmış. Onları bile eliyle silmez kuru toprağa akıtmış şıp şıp şıp.

Bir gün yine büyük ağacın altında hayaller kuruyormuş. Rüzgarın kanatlarına takılıp uçmayı hayal ederken gökte bir kuş sürüsü görmüş. Gözleri hayretten açık, ağzı kulaklarında kuşları izlerken bir kuş sürüden ayrılmış. Gelip yandaki ağacın dalına konuvermiş.

Kız kuşa, kuş kıza bakmış; ikisi de ürkek ikisi de meraktaymış. Sonra kız gülüvermiş. İçindeki mutluluk gözlerinden, ağzından dalga dalga kuşa ulaşmış. Kuş ötmüş cik cik cik. Sonra gelip kızın dizine konuvermiş.

Önce kuş tanıtmış kendini. Benim adım Şirdil. Ben sığırcık kuşuyum. Sığırcık kuşları bu zamanlar bir diyardan bir diyara uçarlar. Merhaba demiş kız benim adım Berceste, dokuz yaşındayım. Ben diğer çocuklar gibi yürüyemiyorum, o yüzden hiç arkadaşım yok. Senin bir sürü arkadaşın vardı, uçuyordunuz. Neden onlardan ayrıldın?

“Benim kanatlarımdan biri diğerine göre daha kısa, o yüzden arkadaşlarım kadar uzun süre uçamıyorum.

“Aaaa !! demiş Berceste gerçekten mi?

Evet. O yüzden başka bir kuş sürüsü geçene kadar dinleneceğim. Başka bir sığırcık sürüsü geçerken ben de onlarla beraber yoluma devam edeceğim.

“Tek başına korkmayacak mısın? Ya biri seni yakarlarsa ? Üstelik sen farklısın diğer sürü seni kabul edecek mi ?” diye biraz meraklı, fazlaca endişeli soruvermiş bütün sorularını Berceste.

Gülümsemiş Şirdil. Ben korkmam, üstelik bugüne kadar kendimi korumayı başardım, bundan sonra da yapabilirim. Üstelik farklı olmak güzeldir ki. Bülbülün sesi güzeldir, karganın sesi pek güzel değildir. Kuzgunun tüyleri simsiyahtır papağanın tüyleri rengarenk. Kartallar kayalıklarda uçar, martılar

denizlerin üstünde. Bütün kuşlar aynı olsaydı gökyüzü çok sevimsiz olmaz mıydı?

“İnsanlar da çeşit çeşit ama bizim köy hiç sevimli değil demiş Berceste üzüntü ile.

Hımm diye bir süre düşünmüş Şirdil ve yeni bir fikir aklına geldiği zamanlarda yaptığı gibi kendi etrafında bir tur dönmüş. “Ben bu büyük ağacın dallarında dinlenirken seninle konuşabilirim”. “Sana gördüğüm yerleri ,tanıştığım insanları ,hayvanları anlatırım”.

Çok mutlu olmuş Berceste ve mutlu olduğu zamanlarda yaptığı gibi ellerini çırpmış şak şak şak.

Hergün güzel mi güzel , heyecanlı mı heyecanlı birbirinden farklı hikayeler anlatmış Şirdil ve hergün şaşkın mı şaşkın, meraklı mı meraklı dinlemiş Berceste. O kadar sevmiş ki bu hikayeleri “keşke bunları köydeki çocuklara anlatabilsem” demiş. Her gün buraya gelirken onları çeşme başında kovalarına su doldurmak için beklerken görüyorum. Bunları anlatsam senden bahsetsem bana gülerler mi sence?

Çok severler bence demiş Şirdil , sana lazım olan tek şey biraz cesaret. Sana uzak bir ülkeden geçerken aldığım ve hep yanımda taşıdığım şekerlerden vereceğim. Bu şekerleri yarın onların kovalarına gizlice at ve senden şüphelenmemeleri için sürekli onlara gülümse. Bir sonraki gün onlarla konuşmaya başla göreceksin ki içtikleri suyun etkisi ile sana karşılık verecekler.

Berceste kuşun bu önerisini kabul etmiş ve o gece heyecandan sabaha kadar uyuyamamış. Sabah çeşme başındaki çocuklara yaklaşırken kalbi inanılmaz çarpıyormuş güm güm güm.

Günaydın demiş gülerek ve hepsi şaşkın bakmışlar Berceste’ye. Berceste acaba büyülü şeker işe yaramadı mı diye korkmuş. O sıra Kıvırcık saçlı, tombul, ağzı böğürtlen dolu kız avucundaki böğürtlenlerden uzatmış ve bütün çocuklar birbirlerine kocaman gülmüşler. Berceste hem Şirdil’den dinlediklerini hem kendi hayallerini anlatmış da anlatmış. Çeşme başına hergün daha fazla kişi toplanmış.

Berceste bir süre sonra Şirdil’ i görmek için büyük ağacın altına gitmiş. “Büyülü şekerlerin olmasaydı kimse beni dinlemezdi teşekkür ederim” demiş . Kuş bulunduğu daldan havalanıp küçük kızın omzuna konmuş. “Şekerler

büyülü falan değildi ,asıl büyülu olan senin gülümsemendi. Ben sadece biraz cesaret verdim, ben de seni çok özleyeceğim” diyerek gökyüzüne bakmış.

Küçük kızın ağızı şaşkınlıktan bir karış açılırken Şirdil de yeni sürüsüne katılmak için göğe doğru kanat çırpmaya başlamıştı bile.

Samsun Fatih Temiz Ortaokulu
Psikolojik Danışman
Cansel TORAMAN

DUYGULARIMIZ NASIL OLUŞUR?

Duygu; bir olay, kişi ya da nesnenin insanın iç dünyasında ve bedeninde uyandırdığı izlenim ve tepkilerdir. Duygular çevreye uyum ve hayatta kalmak için çok önemlidir.

Duygular nasıl oluşur dersiniz? Bazı kararlarımızın mantıksal bazı kararlarımızın duygusal olduğunu söyleyerek; duygularla mantığın ayrı yataklarda akan nehirler olduğunu düşünürüz. Bu bize davranışlarımızın sorumluluğunu, duygulara yükleme imkanı tanır. **”İçimden öyle geliyor, mantıksız olduğunu biliyorum ama”** deriz. Bu durum duyguların doğuştan gelen ve kontrol edilemeyen bir doğası olduğu düşüncesidir. Psikoloji profesörü **Lisa Feldman Barrett’e** ve birçok bilim insanına göre duygular doğuştan gelmez. Onları tecrübelerimize dayanarak oluştururuz. Beynimiz, tecrübelerimize dayanarak bazı tahminlerde bulunur. Karşılaştığımız durumu anlamak için beynimiz **“bu durum, geçmiş tecrübelerimden hangisine benziyor”** sorusunu sorar ve bu hızlı bir şekilde gerçekleşir. Beynimiz iyi bir eşleşme yapmaya çalışırken deneyimsel körlük (**öngörü**) devreye girer. Öngörüler ilkindir. Birinin yüzüne bakıp mimiklerinden (kaşın kalkması, dudağın bükülmesi vb) çıkarımlar yapmaya çalışır, geçmiş deneyimlerimizden yararlanarak karşı karşıya kaldığımız durumu yorumlarız. İşte bu tam da beynimizin öngöründe bulunmasıdır.

Geçmiş öngörülerimiz oluştu ve bitti mi peki? Elbette hayır. Beynimiz öyle donanımlıdır ki duygu üretmek için kullandığı bileşenleri değiştirerek yeni duygular üretebilir. Üstelik bileşenleri bugün değiştirirsek, yarın beynimiz daha farklı öngörülerde bulunmayı öğrenir. Örneğin; topluluk önünde konuşmak genellikle en yoğun ve sık yaşanan korkulardan biridir. Kişi bedeninde oluşan kalp çarpıntısını bir felaket habercisi gibi yorumlar. Oysa kalp çarpıntısı büyük bir mücadeleye hazırlanmak anlamına da gelebilir. Bu fizyolojik bilgi **“mücadeleye hazırlanıyorum”** şeklinde algılanmaya başladığında, kalp

çarpıntısı enerjik bir kararlılığa dönüşür. Kararlılık, beynin geleceğe dair daha farklı öngörüde bulunmasını sağlar. L. Barrett bunu, **hareketli duygusal zeka** olarak tanımlar.

Duygularımızı yapılandırma konusunda sandığımızdan çok daha fazla kontrolümüz vardır. Bu süreç başlarda emek gerektirir ama sonra otomatik hale gelir. Önemli olan kontrolü elimize almaktır bu da sorumluluk gerektirir. Bugünün deneyimleri yarının öngörülerini oluşturuyorsa, bugün sorumluluğu üstlenerek beynimizin yeterliliğini, durumları daha doğru anlamak ve bu sayede daha doğru çıkarımlarda bulunmak için kullanmış oluruz.

Sorumluluğun kabulü daha sağlıklı bir beden, daha adil, daha bilinçli ve daha esnek duygusal yaşam demektir.

Kaynak:

*Lisa Feldman BARRETT “How emotions are made”

*Olağanüstü kayıtlar

Etmesgut RAM RPDH Bölümü
Psikolojik Danışman
Zuhal KAYAR

PALYATİF BAKIM VE HOSPİS KURULUŞLARI



Tam üç gün sırtüstü yattım

Ölmeyi düşündüm

Ölümü değil ölmeyi

Turgut uyar ölümü kendince böyle ifade etmiş. Montaigne ise “dünyaya geldiğimiz gün bir yandan yaşamaya, bir yandan ölmeye başlarız” diye bakmıştır hayata ve ölüme. Her insanın algısı farklı olmakla birlikte kesin olan husus, ölümden kaçamayacağımız gerçeğidir.

Bu yazıda ölüme farklı bir açıdan yaklaşarak, pek bilinmeyen hizmetlerden ve kavramlardan bahsetmek istiyorum. Böylelikle rehberlik hizmeti de sunmuş oluruz.

“Yapılacak bir şey kalmadı. Alın evinize götürün”. Şairin dediği gibi: kurşun kadar ağır bir cümle. Ölüm öncesi dönem ya da terminal dönem denilen işte bu evre, birçoğumuz için bir anlam ifade etmeyebilir belki ama sevdiği birinin çektiği acıları ya da geçirdiği süreci gözleyen kişiler bu yazıyla çok daha kolay empati kuracaklardır.

Palyatif bakım (palliative care) tanımına bakıldığında, hastaların ve yakınlarının sıkıntılarını hafifleten, onların acılarını dindiren, iyi olmalarına yardım eden,

yaşam kalitesinin en yüksek düzeyde tutulmasını amaçlayan multidisipliner ve bütüncül bir yaklaşım şeklinde ifade edildiği görülmektedir. “Ölene kadar tedavi/bakım alma; onurlu bir biçimde ve huzur içinde ölme; hassas, bilgili ve sevdikleri kişileri anlamaya çalışan insanlarca bakılma; ağrı ve diğer rahatsız edici sorunlardan arınmış şekilde ölme” gibi temel hakları çiğnenmeden etkin bakım alabilme durumudur. Huzurlu/iyi ölüm; hastanın ölümü kabullenerek, ölümünden önce tamamlamak istediği işlerini tamamladığı veya düzenlediği, ağrı ve diğer rahatsız edici semptomları olmadan, çocukları veya diğer sevdiği yakınlarıyla birlikte evinde veya ev şartlarına göre tasarlanmış bir mekânda hayatının sonlanmasıdır (Doğan, 2015).

Yazının girişinde bahsettiğim gibi bir yakınını kaybedenler çok daha iyi hissedeceklerdir bu hizmetin önemini. Bu hizmetleri tanıdığımda kesinlikle dergide bahsetmeliyiz demiştim. Çünkü bu hizmetin eksikliğini gözlerimle görmüştüm. Amcam saydığım bir yakınımızın kanser nedeniyle yaşadıkları beni çok etkilemişti. Hastane odasında son ziyaretimde yaşananlar özellikle...”Alın evinize götürün” denilmişti. Şuuru yerindeydi. Başucunda asılı hasta takip çizelgesi çıkarıldığında, çok ağrına gitmişti. “Eyvah eyvah” diyerek yaşadığı çaresizliği, ölüme adım adım gidişini kendince ifade ediyordu aslında. Fakat bu esnada bilinçli bir yardım gelmiyordu kimseden. İşte palyatif bakım bu yüzden çok önemli. Ölüme huzurlu bir şekilde gidebilmek için...

Palyatif bakıma başvuran hastaların %90’ı kanserli hasta olsa da; Alzheimer, felçli hastalar, diyabetikler, ALS hastaları gibi hastalar da ihtiyaç duyabilmektedir. Hizmetler yalnızca hastaları değil aileleri de kapsamaktadır (Sur, 2015). Logoterapi, hayat hikayesi terapisi, yaşam eleştirisi terapisi, aile terapisi, dignity terapi(onurlu ölümü sağlamaya yönelik terapi) gibi psikoterapi uygulamaları son dönem hastalarında uygulanabilmektedir.

Gelelim hospise. Hospis, ölümcül hastalara hizmet sunan bir sağlık kuruluşudur. Batı ülkelerinde, doktor, hemşire, fizyoterapist, psikolog, sosyal çalışmacı,

diyetisyen, müzik ve sanat terapistinden din görevlisine kadar uzanan geniş bir meslek grubu ve gönüllüler ile hasta yakınlarından oluşmaktadır (şenel ve Uyar, 2015). Fransa'da ilk hospis 1842 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'nde ise 1899 yılında açılmıştır (Aksakal, 2014). Avrupa Birliği lkelerinin tamamına yakınında ve birlik dışında kalan diğer gelişmiş Avrupa lkelerinde hospisler bulunmaktadır(İngiltere, Hollanda, Almanya, Norveç ve İsviçre). Peki Türkiye'de var mı hospis? Ben bulamadım ama Türk Kanser Derneğinin bir projesi olduğunu gördüm. Umarım en kısa sürede gerçekteşir. Geçmişe baktığımızda ise 1993 yılında açılıp dört yıl hizmet vermiş hospis benzeri bir kurum olan Türk Onkoloji Vakfının "Kanser Bakımevi"ni görmekteyiz. Devlet ve özel hastane bünyesinde palyatif bakım merkezleri bulunmakta fakat sadece bu konuda hizmet sunan kuruluşlarımız yok ne yazık ki. Unutmadan ekleyelim; Dünya Sağlık rgt (WHO) her yıl Ekim ayının ikinci Cumartesi gününü "Dünya Hospis ve Palyatif Bakım Günü" olarak belirlemiştir.

Bu yazıyı okuyan her insan, iki arkadaşına/yakınına bu kavramlardan bahsettiğinde yazımız da amacına ulaşmış olacaktır, denize atılan bir taş misali... Huzurlu/iyi bir yaşam dileğiyle...

KAYNAKÇA

Aksakal, H. (2014). *Palyatif Bakım Hastalarına Yönelik Bakım Yeri Tercih*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, S. (2015). Huzurlu lm ve Hospisler. SD (Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü) Dergisi, 36: 42-45.

Sur, H. (2015). Tıbben bitmiş sayılan ömürlere hospis çözüm m? SD (Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü) Dergisi, 36: 36-41.

şenel, G. ve Uyar, M. (2015). Palyatif Bakım. Palyatif Bakım Derneği Bülteni, 2015.

Etimesgut RAM RPDH Bölümü
Psikolojik Danışman
Erol ÖZCAN

İşitme Engellilerde Sözel İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi

Konuşma, insana özgü iletişim biçimleri içinde en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Bunun yanı sıra dinleme bebeklerin anadillerini ve onun konuşma boyutunun ediniminde önemli rol oynamaktadır. Bebekler doğdukları andan itibaren çevrelerindeki sesleri algılamaya ve konuşma seslerini ayırt edebilmeye programlanmışlardır. Ancak karmaşık konuşma seslerini ve dilin kurallarını sorunsuz edinebilmeleri için dinleme becerilerinin de etkin bir biçimde gelişmesi gerekmektedir.

Günümüz teknolojisi, işitme kalıntısının doğru kullanımı ve doğru eğitim yaşantıları sağlanması sonucu, işitme engelli çocukların da işiten çocuklara benzer bir biçimde anadillerini edinmelerine yardımcı olan işitme araçları geliştirmiştir. Ancak dil edinimini ve bilgi dağarcıklarını geliştirebilmek için, işiten çocuklarda bile önem taşıyan dinleme ve konuşma etkinlikleri, işitme engelli çocuklar için ise hayati bir önem taşımaktadır.

İşitme engelli çocukların konuşma ediniminde önemli rolü olan işitme ve dinleme becerilerini işitme kalıntıları yardımı ile geliştirmeleri için gerekli olan en önemli araç işitme cihazlarıdır. Ancak unutulmamalıdır ki bu cihazlar yalnız konuşma seslerini yükseltmekte ancak ileri ya da çok ileri işitme kayıplarında, işitme engelini tamamen ortadan kaldırmamaktadır. Aynı zamanda işitme araçlarının mikrofönleri konuşma seslerinin yanı sıra çevre gürültülerini de ayırt edemediği için mikrofona gelen tüm sesleri özellikle kendine en yakın ses kaynağından gelen sesleri toplayıp yükseltmektedir. Bundan dolayıdır ki işitme engelli çocukların eğitim ortamlarında, işitme cihazlarının kullanımına uygun ve dinlemeyi kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalıdır.

İşitme engelli bireylerde konuşma ve dinleme etkinlikleri çok önemlidir.

Konuşma ve Dinleme Etkinliklerinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Çocuklar, yetişkinleri dinleyerek doğru sesbilgisel kuralları öğrenir ve konuşmanın iletişim kurma, sorunları çözme ve bilgi edinme amacıyla kullanıldığını gözlemlerler. Bu nedenle öğretmenin dinleme etkinliklerinde dikkat etmesi gereken noktaları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Browne, 1996):

- Çocuğun içinde bulunduğu uğraşmayı onunla paylaşın ve uğraştığı konu hakkında konuşması için cesaretlendirip, söyleşinin gelişmesini sağlayın

- Çocuğun sizinle konuşma çabalarına olumlu dönütler verin ve cesaretlendirin. Asla çocuğun konuşmasını kesmeyin ya da dinlememezlik yapmayın.
- Sınıfta sessiz kalan ve her söyleneni sessizce yerine getiren çocukların en iyi öğrenciniz olduğunu düşünmeyin. Bu çocukları konuşmalara ve tartışmalara katılmaları için cesaretlendirin.
- Konuşurken çocuğun anlama becerisinin düzeyini göz önüne alın, konuşmanızı çocuğun düzeyine uygun uyarlayın. Daha karmaşık yapıları öğretebilmek için çocuktan gelen tümceleri kullanıp, genişleterek tekrarlayın.
- Yalnız dinleyerek konuşma becerilerinin geliştirilemeyeceğini unutmayın. Çocuk dinlemenin yanı sıra konuşarak, konuşma seslerini ayırt etmeyi ve konuşma kurallarını geliştirebilir.
- Konuşma sırasında dinlemeyi, aynı anda konuşulamayacağını vurgulayın. Sıra alma alışkanlığını geliştirin.
- Çocukların ilgisini söyleyişe çekebilmek için çaba gösterin. Çocukların ilgilendiği ve sevdiği konular hakkında konuşun. Çocukla ortak ilgi kuramadığınızda konuşmanın tek taraflı devam ettiğini unutmayın.
- Konuşma sırasında çocukların yanlışlarını onlara fark ettirmeden düzeltin. Yanlış ya da eksik söylediği sözcüğü ya da tümceyi doğru olarak tekrarlayın.
- Hiçbir zaman unutmayın ki, çocukların başarılı olabilmelerinin yolu onlara başarılı olduklarını hissettirmekten geçer. Bunun için onları “Aferin”, “Çok güzel” vb. sözcüklerle cesaretlendirmekten kaçınmayın.
- Konuşmanın işlevsel olabilmesi için, dili her zaman gerçek bağlamlar içinde kullanın. Çocuklarla yaptıkları işler, oynadıkları oyunlar ya da yaşadığı deneyimler üzerine konuşun.

İŞİTME ENGELLİ ÇOCUK İÇİN PLANLANAN EĞİTİM HİZMETLERİNDE, AİLENİN KATILIMI ÇOK ÖNEMLİDİR

Kaynakça: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi 2006, 7 (1) 15-28

Etimesgut Rehberlik ve Araştırma Merkezi
Özel Eğitim Öğretmeni
Feyza KOCAMAZ

BİR ANNENİN PİŞMANLIĞI



Bu öyle bilimsel bir yazı değil tabi ki sadece özden bir paylaşım. Hiç deneyiminizin olmadığı bir konuda ne kadar doğruları öğrenmeye çalışsanız da işler hiç de planladığınız gibi gitmiyor. Kitaplar okuyup, internetten araştırmalar yapıp, deneyimli arkadaşlarınızla konuşursunuz ancak evde bambaşka şeyler olur. Benim gibi sabır yoksunu biriyseniz istemediğiniz şekilde gelişir olaylar.

Evet acemi bir anne olduğumu anladınız sanırım. Hani acemilik neyse de tüm bildiklerime rağmen doğrusunu yapamadığım duygusu beni örseleyip duruyor. Peki benim pişmanlığım neydi?

Kızım şimdilerde 5 yaşında. Mutlu ve sağlıklı bir çocuk – en azından biz öyle gözlemliyoruz- oldukça konuşkan ve hareketli. Son zamanlarda konuşmalarında eskiyi hatırladığını görüyorum. Mesela; “anne ben küçükken kakamı altıma yapardım di mi “ ya da “bebekken memeden süt içerdim di mi” gibi cümleler söylüyor. Diyeceksiniz ki bunda ne var. Ben kızımı memeden keserken ve tuvalete alıştıtırırken biraz aceleci davranmış ya da yanlış hamleler yapmış olabilirim.

O anları yaşarken kafanız karışıyor, olaylara biraz uzaklaşıp dışardan bakamıyorsunuz. Ruh haliniz zaten gelgitlerde, tutarlı davranmaya zorlarsanız da kendinizi başaramıyorsunuz, en azından ben böyle hissediyordum. En az iki yaşına kadar anne sütü alması gerektiğini biliyorum mesela, ama yirmi iki ay dolunca meme vermeyi kestim. Biraz sancılı bir süreç oldu tabi, özellikle geceleri çok ağladığı zamanlar oldu. Şimdi geriye dönüp baktığımda biraz daha devam etseydim keşke diyorum. Acaba çok etkilendiği için mi yukarıda bahsettiğim gibi cümleler kuruyor diye düşünüyorum. Tabi bu düşüncelere acaba kendimi düşündüğüm için mi aceleci davrandım gibi sorgulamalar da karışıyor. Sonrasında tuvalet eğitimi için uygun zamanın geldiğini düşündüğüm

anlar var. Aslında bu süreç hem iyi hem de kötü geçti. Bezi çıkardıktan üç gün sonra artık çışı geldiğinde söylüyordu. Beklediğimden çabuk ve kolay olmuştu. Ancak iş kakasını söylemeye geldiğinde bir türlü söylemiyordu biz beden dilinden anlıyorduk. Anladığımız anla altına yaptığı an da bir oluyordu. Uzun bir süre kakasını altına yapmaya devam etti tam olarak ne kadar sürdü hatırlamıyorum. Bu süreç de beni ruhsal ve bedensel olarak epey yordu. Bu durumda onun ne hissettiğini ya da hissedebileceğini anlamaktan biraz uzaktım. Daha sonra bir gün kakası geldiğini anladığım bir an banyoda yine onu lazımlığa oturmaya ikna etmeye çalışırken duş kabininin içine oturdu ve çömelerek kakasını oracığa yaptı. O günden sonra kakası geldiğinde duş kabininin içine çömelerek yapmaya devam etti. Üç yaşında başladığımız tuvalet eğitimi macerası neredeyse dört yaşına kadar sürdü. Dört yaşına basmadan bir iki ay kadar önce tuvalete kakasını yapmaya başladı.

Şimdi geriye dönüp baktığımda ona karşı daha sabırlı olup, gerçekten hazır olup olmadığını anlayamadığım için pişmanım. O sıralarda ona neden lazımlık/tuvalet yerine duş kabinine yapmak istediğini sorduğumda, orda daha rahat ettiğini söylemişti. O an içimde hissettiğim sızıyı unutmuyorum. Ben olan bitene başka bir dünyadan bakarken o sadece çömelerek kaka yapmanın rahatlığını yaşamak istiyordu. Bedensel gelişimi hazır değildi belki nasılsa bir gün yoluna girecekti, girdi de. Ama ben nedenlerle, niyelerle, ne zamanlarla kafamı meşgul ederken onu anlamaktan çok uzaktım. O zamanları düşündükçe içimdeki sızı devam ediyor, yüreğim burkuluyor ve keşkelerle savaşıyorum. Arkadaşlarım herkesin benzer deneyimler pişmanlıklar yaşadığını söylese de daha iyisini yapabilirdim duygusundan kurtulamıyorum. Ona sert çıktığım zamanları minik kafasında bir yerlerde sakladığını düşünüyorum.

Kıssadan hisse çıkarmak gerekirse; çocuğunuzu, hayatın akışına kapılıp, kendi yorgunluklarınıza, düşüncünüze “-meli, -malı” larınıza kurban etmeyin. Onu anlamaya çalışın ve ağırdan alın. Onunla konuşun. Zamanı geldiğinde sizin de desteğiniz ve sevginizle her şeyi başarabileceğinden emin olun. Keşke dememek için...

Onatanka

ÖZEL EĞİTİMDEN SESLENİŞ

Bu yazım ile kendimce önemli gördüğüm iki konuya okurların dikkatini çekmek istiyorum. Ben özel eğitimle 1972 yılında Ankara Aydınlikevler Körler Okulu'na başlayarak tanıştım. Çünkü doğuştan az görmekte olduğum için ailem benim böyle bir eğitim almamın daha uygun olacağını düşünmüş. İlk ve ortaokulu körler için açılan okullarda tamamladım. Orada eğitim almak benim için büyük bir şans oldu. Okul ve eğitim olanakları bizlere göre düzenlenmişti. Bunu liseye başlayınca daha iyi fark ettim. Lisede sınıflar oldukça kalabalık ve dersler kara tahtada işleniyordu. Oysa körler okulunda kara tahta diye bir şey yoktu öğretmenlerimiz yazdıracakları önemli hususları bizlere tek tek söyler ve bizler de bunları özel araç ve gereçleri kullanarak Braille Alfabeti ile kabartma yazıya geçirir sonra bunları tekrar ederek bilgi dağarcığımızı genişletirdik. Bu eğitimin en büyük dezavantajı aile özlemi idi. Nedenine gelince körler için açılan okulların sayıca az olması ve her yerleşim yerinde bulunmaması nedeniyle okulu yatılı (aileden uzak) olarak okumak zorunda kalmamızdır. Çeşitli zorluklara göğüs gererek üniversite eğitimimi de tamamlayıp rehber öğretmen olarak 1992 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığımıza bağlı çeşitli kurumlarda görev yaptım. Mesleğimin ilk dört yılı hariç hep özel eğitimle ilgili kurumlarda geçti. İlk dört yılda da okulumuzun bünyesinde özel eğitim sınıfı mevcuttu. Aslında orada da yine özel eğitimle iç içeydim.

Şu an Etimesgut Özel Eğitim Meslek Okulu'nda görev yapmaktayım. Okulumuz hafif derecede zihinsel yetersizliği olan ve Etimesgut İlçesinde ikamet eden lise düzeyindeki öğrencilere akademik ve mesleki beceriler kazandıran bir okuldur. Okulumuzu bitiren öğrencilerin devam edecekleri bir üst öğrenim kurumu yoktur. Ya özel sektörde işe girerler ya da devletimizin açtığı EKPS Sınavına girerek lise düzeyinde tercih yaparak devlette memur olabilmektedirler. Mezun öğrencilerin pek çoğu ise yaşamlarının bundan sonraki kısmını ailelerine bağımlı olarak aileleri ile sürdürmek zorunda kalmaktadırlar. Rehber öğretmen olmam nedeniyle bu sınavlar konusunda veli ve öğrencileri bilgilendirmekte aktif görev almaktayım. Yaptığım çalışmalar neticesinde zihinsel yetersizliği olan bireylerin bir işe yerleştirilmeleri için genel yetenek ve genel kültür sınavına tabi tutulmalarını doğru bulmuyorum. Çünkü bu öğrenciler arasında otizmli, down sendromlu ve hafif derecede zihinsel yetersizliğe sahip olan bireyler bulunmaktadır. Evet bu öğrenciler aldıkları eğitimle kendi içlerinde çok büyük gelişmeler göstermekte özellikle günlük yaşam becerileri, el göz koordinasyonu, sosyal beceriler, el becerileri, iletişim becerileri ve akademik alanda kendi içlerinde çok önemli gelişimler göstermektedir. Ancak bu

gelişimleri onların devlette işe yerleştirilebilmeleri için yazılı sınav yöntemiyle seçilmelerine yeterli değildir. Bu öğrenciler sınavlara okuyucu ve işaretleyici yardımıyla girebilmektedir ancak ilk defa karşılaştıkları birileriyle iletişim sorunları yaşadıkları için bu yöntem de çözüm olamamaktadır. Bu tür okullara devam eden öğrencilerin yüzde ellisi tam olarak okuma yazma becerisine sahip değildir ya da okur-yazar olsa bile okuduğunu muhakeme yeteneğinden yoksundur. Örneğin Bay WC mi Bayan WC mi yazdığını okur ancak hangisine girmesi gerektiğine karar veremez. Sonuç olarak bu okuma becerisi işlevsel olmaktan uzaktır. Evet devletimiz bu öğrencilerin girdiği sınavlarda kolaylaştırılmış sorular sormaktadır. Ama bu durum yeterli değildir. Zira son yapılan 2021 EKPSST tercihleri sonucunda oluşan taban puanlar bunu göstermiştir. Ortaöğretim memur=95.13, ortaöğretim hizmetli=90.31 puan ile kapatılmıştır. Bizim öğrencilerimizin bu puanlara ulaşması imkansızdır yakındır ve ulaşanlar da bana göre hafif derecede zihinsel yetersizliğe sahip değildir.

Bu konudaki çözüm önerilerim:

- 1- Bu öğrencilere ek 10 puan verilebilir.
- 2- Bu öğrenciler sınava girmeden bir komisyon aracılığıyla devlet yurtlarında yetişen bireyler gibi belli bir kontenjanla devlette işe alınabilir.
- 3- Mecliste bu konu ile ilgili bir çalışma yapılarak kesinlikle şu anki yöntemden daha adaletli bir yol geliştirilerek devlet kadrolarında iş sahibi olmaları sağlanabilir.
- 4- Bu öğrenciler için korumalı iş yerlerinin açılması sağlanarak bu iş yerlerinde çalışmalarını sağlanabilir.

Birde bizim öğrenci ve velilerimizin yaşadığı diğer bir soruna ışık tutarak yazımı tamamlamak istiyorum. Biz öğrencilerimizi mezun ediyoruz, diplomalarını veriyoruz ancak ÖSYM sisteminde bu öğrenciler mezun gözükmediği için sınava girecek ya da tercih yapacak öğrenciler bir ÖSYM bürosuna giderek bunu düzelttirmek zorunda kalıyorlar. Bu durumun mezun öğrencilerimizin üniversiteye devam etme haklarının olmadığından kaynaklandığını düşünüyorum. Bu durum diğer liseler için geçerli değildir. Bu konuda okul olarak girişimlerimiz olmuş ancak olumlu bir sonuç elde edilmemiştir. Bu konudaki çözüm önerim ise; okulun e-okul sisteminde mezun olan öğrencileri ÖSYM'ye bildir seçeneği eklenerek çözülebileceğini düşünüyorum.

Etimesgut Özel Eğitim Meslek Okulu
Uzman Psikolojik Danışman
Abdullah ŞİMŞEK

AYIN KİTABI : BÜTÜN BEYİNLİ ÇOCUK



‘Ebeveynler genellikle çocuklarının bedenleri konusunda uzmandır. 37 derecenin üzerindeki bir beden ısısının ateş olduğunu, bir yarayı mikrop kapmaması için nasıl temizleyeceklerini ve çocuklarını yatmadan önce ne tür yiyeceklerin sinir küpü haline getirdiğini bilirler. Ama en özenli ve en eğitilmiş ebeveynler bile çocuklarının beyinleriyle ilgili temel bilgilerden yoksundur. Ne kadar şaşırtıcı, değil mi? Özellikle de, bir çocuğun hayatının karar verme, öz farkındalık, okul, insan ilişkileri gibi

ebeveynlerinin önem verdiği her anında beynin oynadığı önemli rol göz önüne alındığında... Gerçekten de beynimiz bizim kim olduğumuza ve ne yaptığımıza önemli ölçüde şekil vermektedir. Ve beynin kendisi de biz ebeveynlerin sunduğu deneyimlerle şekil bulduğuna göre, bu deneyimlerin çocuğumuzun beyinde yapabileceği değişikliklerin bilincinde olursak, onun daha güçlü ve dirençli bir beyin geliştirilmesine yardımcı olabiliriz. İşte bu nedenden dolayı sizi ‘Bütün-beyin’ denen bir perspektifle tanıştırmak istiyoruz. Amacımız size beyin hakkında bazı temel kavramları anlatmak ve edindiğiniz bu yeni bilgileri çocuklarınızı daha kolaylık ve daha anlamlı bir şekilde yetiştirmenize yardımcı olacak şekilde uygulamanızı sağlamaktır. Bütün-beyinli bir çocuk yetiştirmenin, ebeveynlikle birlikte gelen tüm hayal kırıklıklarını gidereceğini söylüyor değiliz. Ama beynin işleyişiyle birkaç basit ve kolay anlaşılır temel ilkeyi tanıyarak, çocuğunuzu daha iyi anlayabilecek, güç durumlara daha etkili çareler bulabilecek ve onun sosyal, duygusal ve zihinsel sağlığı için sağlam temeller oluşturabileceksiniz. Bir ebeveyn olarak ne yaptığınız önemlidir, o nedenle size çocuğunuzla onun beynini şekillendirmenizi sağlayacak güçlü ilişkiler kurabilmenize ve ona sağlıklı ve mutlu bir hayat kurması için gerekli olan temel ilkeleri öğretmenize yardımcı olacak kolay anlaşılır ve bilimsel temeli olan bazı fikirler vereceğiz.’ diyor ‘Bütün Beyinli Çocuk’ kitabında UCLA Tıp Fakültesi psikiyatri profesörü Daniel J.Siegel ve psikoterapist Tina Payne Bryson.

Yazar beynin olgunlaşma hızının genellikle miras aldığımız genlere bağlı olduğunu ancak entegrasyon düzeyinin, tamamen anne baba olarak çocuğumuzu her gün ne şekilde etkilediğimizle bağlantılı olduğunu vurgulamış

ve beynin iki tarafını birlikte kullanabilmek için 12 strateji belirlemiş ve bunlara ilişkin açıklamalarda bulunmuş. İşte o 12 strateji:

Strateji #1: Çocuğunuzla bağ kurun ve onu yeniden yönlendirin: Duygu dalgaları üzerinde sörf yapmak

Strateji #2: Sorunu halletmek için sıkıntının adını koyun: Güçlü duyguları yatıştırmak için hikaye anlatmak

Strateji #3: Hangisini devreye sokmalı veya sokmamalı: Beynin üst katına (üst beyne) hitap etmek

Strateji #4: Onu kullanın veya kaybedin: Beynin üst katını (üst beyni) çalıştırmak

Strateji #5: Hareket ettirin veya kaybedin: Akıllı kaçırmamak için bedeni hareket ettirmek

Strateji #6: Çocuğunuza aklın uzaktan kumandasını kullanırın: Anıları yeniden canlandırmak

Strateji #7: Çocuğunuza hatırlatmayı hatırlayın: Yeniden hatırlamayı ailenizin günlük hayatının bir parçası yapmak

Strateji #8: Duygu bulutlarının geçip gitmesine izin verin: Çocuklarınıza duyguların gelip geçici olduğunu öğretmek

Strateji #9: ELEME (SIFT): İçimizde neler olup bittiğine dikkat etmek

Strateji #10: Çocuğunuzun akılgözünü çalıştırın: Ana istasyona geri dönmek

Strateji #11: Aile içi eğlence faktörünü geliştirin: Birbirinizden keyif almanın önemini vurgulamak

Strateji #12: Çatışmaları bağ kurmak için kullanın: Çocuğunuza “biz” sözcüğünü hatırd tutarak tartışmayı öğretmek.

Bu 12 stratejinin detayları ve örnekleri merak edenler için Bütün Beyinli Çocuk kitabında.

Etimesgut RAM RPDH Bölümü
Psikolojik Danışman
Zuhal KAYAR

ERGENLİĞE DAİR...

Ergenlik dönemi diye adlandırdığımız dönem, 12-21 yaşları arasındaki çocukların hormonal, fizyolojik ve psikolojik farklılıklar yaşadığı bir süreçtir. Bu dönem aslında “Araf” dönemidir. Yani çocukluk ile yetişkinlik arasında kalan kısımdır. Bu nedenle bu dönemde zaman zaman çocuklarda bazen yetişkin bazen de çocuk davranışları gözlemleyebiliriz.

Yetişkinliğe ilk adım olan ergenlik dönemi aşamasında, bireyin çocuksu tavırlarının yerini yetişkin tavırlar almaya başlar. Ergenlik döneminde bir grubun parçası olmak, o grubun içinde aktif roller alarak kendini kabul ettirme isteği bireyler için çok önemlidir. Ergen kişi bu durumu başarabilirse kendine olan güveni artar :aksi bir durum olursa mutsuzluğa sebep olabilir.

Hormonların pik yaptığı bu dönem cinsel arzularında doruğa ulaştığı bir dönemdir. Bu dönemdeki çocuk, bedenindeki değişiklikleri anlamaya çalışırken psikolojisi de nedensiz farklılıklar gösterebilir. Özellikle bedeninde oluşan ani değişikliklere bir nevi hazırlıksız yakalandığı için bu duruma alışması biraz zaman alabilir. Ergenliğe girmiş olsa bile, bazı davranışları henüz tam oturmadığından bu bireyler hala çocuk kabul edilir. Ergenlik dönemi yaşadığını ve bunun normal bir süreç olduğunu özümstedikçe bu durum davranışlarına da olumlu manada yansıyacaktır.

Ergenlik dönemi içerisinde genetik çok önemlidir. Genetik yapıya göre çocukların bu süreci geçirme durumu farklılık gösterir. Bunun dışında sosyo-ekonomik koşullar da ergenin yaşadığı süreci zorlaştırma veya kolaylaştırma anlamında etkili olur, bunun yanında iklim de ergenlik sürecini etkileyen faktörler arasındadır.

Sıcak iklimde yaşayan çocuklar ergenliğe erken girerken, soğuk iklimde yaşayan çocuklar ergenliğe daha geç girerler. Arap ülkelerindeki çocuklar daha erken ergen olurken, İskandinav ülkelerinde daha geç olmaları bu sebeptedir. Kız çocukları ergenliğe erkek çocuklarından önce girerler. Bu sebeptedir ki erkekler daha geç olgunlaşır. Bu durum özellikle ortaokul yıllarında çok bariz görülür.Kız çocukları hem mantık olarak hem de fiziki görünüş olarak erkeklere oranla daha olgun bir görüntü sergilerler. Erkekler bu süreci daha geç yaşadığı için lise yıllarında erkekler bu dengelemeyi sağlarlar.

Etimesgut RAM RPDH Bölümü
Psikolojik Danışman
T.Kürşat TURHAL